

233. Obrowica - Kuracja.

234. Odmęt. Odmuchów, 236. Ol-
brachowice Polskie. 237. Olesno.

238. St. Olesno. - 240. Olszyna.

241. Olza. - 242. Olszatyń.

243. Opactwo. - 244. Przewodowice

245. Orzech 246. Orzegów, ~~247~~

247. Ostroja.

Rekopisy

R 751 III / 13

1856r. Obrowiec liczył 2 kat. Sak. 1 naucz. 112 dr.

1870r. wioska Obrowiec należała do parafji Jasiona
Szkoła 2 klasowa 180 dzieci

1886r. Obrowiec liczył 703 kat. 13 prot. Kościół
prywatny św. Jana Chrzciciela. - Szkoła 2 kl.

Podługiej i mordernej pracy wystawili mieszkańcy na pomoc Bożą i dobrych ludzi piękny Kościół i Boga prosimy, byśmy tego dnia дочекали, w którym odbędzie się poświęcenie domu Bożego. Kościół ten początko budować w r. 1869 na sprawę p. Filipa Pietruszka z Łobkowie, który na to cały majątek ofiarował. Niestety, nie дочекаł się dokończenia budowy i zmarł przed kilkun laty.

Uroczystość poświęcenia odbyła się w niedziele 30 cz. 1889r. po św. Ap. Piotra i Pawła. Patronem Kościoła jest św. Jan Chrzciciel. Jeszcze nie uroczystość jest jakby być mogło, ale mamy tę nadzieję iż na pomoc Bożą i ludzką, świętynie Pańską ozdoby przyozdobić jak najpiękniej.

1890r. Obrowiec liczył 716 kat. 17 prot. Sak. 2. 142 dr. kl.

1894r. " " " " 723 " 17 " " 2 kl. 142

1896m. " " " " Kościołem prywat. św. J. Chrz.

liczył 697 kat. 9 pr. Sak. 2 kl. 129 kat. 3 pr. dr

1901r. Toż się narady o urządzenie gminy kuracjalnej. Obrowiec liczył 700 kat. 8 pr. - Sak. 3 kl. 130 dr

20.11.1903r. został ustan. kuratorem przy kościele św.
Jana Chrzt., ks. Franciszek Lackowski, urodz.
30.3.1869r. w Grosspomelske pow. Bytów na Pomor-
zu; wysw. na kapłana 23.6.1900r.

1905r. jeszcze toczą się układy co do utworzenia
oddzielnej kuracji.

1.7.1906r. została utworzona kuracja.

1907r.

Kościół w Obrówcu (pow. strzelecki)
poczęto budować w roku 1869 za sprawą
Filipa Pietruszki z Łobkowiec, który na to
cały majątek ofiarował. Niestety nie do-
czekał się dokończenia budowy, gdyż
zmarł po kilku latach. Po długiej i mozol-
nej pracy, za pomocą Bożą i dobrych lu-
dzi stanął w Obrówcu piękny kościół,
którego poświęcenie odbyło się w niedzie-
lę 30 czerwca 1889 r. Wielkie zasługi około
budowy świątyni ma również ks. Juljusz
Olbrich, który do roku 1895 był probo-
szcem w Jesioniu i 22 lata podczas walki
kulturalnej zarządzał wielką parafją jesioń-
ską, a więc i Obrówcem, bo tenże do niej
należał. Ks. proboszcz Olbrich nie tylko
dokończył wtedy budowy kościoła, lecz
ofiarował prócz tego znaczną sumę na bu-
dowę plebanji i utrzymanie proboszcza.
Kościół ten ma za patrona św. Jana Chrzt-
ciela. Z dniem 1 lipca 1906 r. została w

Obrówcu utworzona kuracja z osobnym
kuratusem na czele.

Kuratorem Fr. Lackowski.

1908 - 1921 r. 1.12.21r. bez pro-
sady.

1911 r.

Kuracja liczyła 779 kat. 24
prot. - Mowa polska.

Wm: 633 kat. 24 pr.

Dwór Leopolda 7 kat. - Kolonia

Wygoda 131 kat.

Smokół:

Obrowiec 2 kat. 142 k. 2 pr. dss.

28 dzieci kat. z Wygody w kat. suk. w Gogolinie.

Kuratorem ks. Fr. Lackowski (zob. 20.11.1903.)

1912 r. " " " " " " " " " " " "

1915 r. Obrowiec liczył 800 kat. — 1920 r. bez zmian.

1.12.1921 r. objął kurację ks. Zygfryd Noxon urodz.

12.1.75r. wysw. 22.6.1901r.

1922-25r. kuracja liczyła 865 kat.

16 lut. 1926r.

Obrońce w Strzeleckiem. (Prymicje.) Nowowysięcony ks. Jucha, syn nadleśniczego Juchy z Obrowca, odprawi swą pierwszą Mszę św. w tu-
tejszym kościele parafialnym dnia 16. lutego.

Prymicyjant ks. Teodor
Jucha, urodz. 21.11.97r.
w Obrowca, wysw. na

Kapłana 14. 2. 1926r. Ustan. Kapłanem w klase-
torze OO. Mariankilekich misjonarzy w Saurgozicy
w powiecie niemodlińskim.

14. 9. 1926r. został ustanowiony kuratorem ks.
Marjan Przechowski, f. urodz. 25. 5. 1890r. w Gdań-
sku, wysw. 13. 6. 1915r.

1927-28r. (zob. 26r.)

1929r.

Kuracja liczyła 868

Kat. — Kurator

ks. Marjan Prze-
chowski, zob. 1926r.

1930r. j. 29r.

Obrowiec. Poświęcenie dzwonów. Dawne dzwony
kościół parafialny musiano podczas wojny ofiarować na armaty.
Dłuższy czas więc nasz kościół nie posiadał dzwonów, jednak
staraniem ks. proboszcza Przechowskiego zakupiono nowe dzwony
we Wrocławiu. W czwartek, dnia 20 września, zostały dzwony
o Mszy św. uroczystie poświęcone; pierwszy św. Janowi, drugi
matce Boskiej i trzeci św. Barbarze. r. 28

8. 4. 1931r. objął Kurację ks. Bertold Kasza, urodz.
14. 6. 1894r. wysw. 10. 6. 1917r.
1932-34 B. Kasza.

234.^b Odmęt.

1280 r. Dwieściecinę i wsi Odmętu zostały przekazane nowo założonemu klasztorowi Cystersów w Imielnicy. Klasztor posiadał prawo patronatu nad kościołem N. M. P. w Odmęcie. W końcu tego roku należała i wś do klasztoru.

1302 r. Patronackie prawo nad kościołem N. M. P. posiadał klasztor w Imielnicy.

9. 5. 1854 r. objął parafię Wniebowzięcia N. M. P. ks. proboszcz Stanisław Marcinek, rodem w Jano-
1855 r. ochrzczono 98 śl. 5 miśl. dzieci {wiczak.

Glubów małż. 22 kat. 1 mierz. - Łmarło 111 osób.
1856 r. Kościół N. M. P. Wn. अबudowany w gotyckim stylu; stary już wówczas. - Katolików 2986 prot. 70, żyd. 53. - Szkola z 2 naucz. 167 dz.

Malnie 1 naucz. 184 dz. - Gogolin 2 naucz. 220 dz.
Kartubice, Chorule i Odrowąż.

Kościół jest według podania i wyglądu budo-
wy, presbiterjum, miał być założony przez
templarjuszów. Do kościoła przyleżała reszta
murów starego grodu (namku obronnego.)

1856 r. ochrzczono 117 ślub. 2 miśl. dzieci. - Glubów
małżeństwa 19. - Łmarło 80 osób

1870 - 1 r. liczyła parafia 3706 kat. 147 pr. 78 ż.

Szkola w m. 2 kl. 247 dz. - Gogolin 2 kl. 281 k.
dz. - Malnie 1 " 240 " Troje dz. w szk. prot.

Do parafji nal. Kartubice, Gogolin, Malnie, Odrowąż 5

i Chorule. — 1875r. bez zmiany.

1876r. Wnętrze kościoła w Odumie, zostało staraniem ks. prob. Marcinka odnowione.

Do wielkiego ołtarza sprowadzono obraz „Wniebowst. N. M. P.”, zaś w bocznym ołtarzu odnowiono obraz Ww. Świętych.

4.7.1879r. zmarł ks. Stanisław Marcinek, proboszcz tutejszy. Zmarły urodz. w exwarteł 7 maja 1807r. w Janowicach, wysw. 29.4.1832r.

24.5.1882r. został inwestowany ks. prob. Karol August Maurycy Schoebel & act. circuli. Urodz. 28.1.1837r. w Trzebnicy, wysw. na kapłana 4.7.1863r.

1886r. Parafia Ww. N. M. P. liczyła 5026 kat. 195 pr. 78 ż.
Wm: 1107 kat. 39 prot. 2 ż. — Szkoła 2 kl.

Odrowąż 232 „ Malnie 391 kat. — szkoła 2 „.

Chorule 385 „ 14 prot. — Kartubiec 587 k. — Szk. 1 kl.

Gogolin 2324 kat. 152 pr. 76 ż. — Szk. 5 kl.

Prob. Maurycy Schoebel (zob. 82r.)

1890. wrz. Ks. prob. M. Schoebel, wyślat na swój koszt 72 dzieci szkolnych z parafji i 2 nauczycieli do Opola, celem zwiedzenia wystawy ogrodniczej.

Zarząd kolei żelaznej umiścił dla nich ceny jazdy.

Parafia liczyła 5503 kat. 157 prot. 79 żyd.

Odumę 1158 k. 27 pr. 2 ż. — Szk.: 3 kl. 194 k. dz.

Odrowąż 251 „ — — Malnie 427 k. — Szk. 3 kl. 216 k. 2 pr.

Chorule 356 „ — Kartubiec 605 — szk. 2 kl. 60 dz.

Gogolin 2706 „ 116 pr. 17 ż. — Szk. 6 kl. 548 k. 6 żyd.

1894r. Parafia liczyła 5501 k. 157 pr. 83 xi. - Mowa pr.
Odmet 1158 kat. 27 pr. 6 xi. - Odrowąż 251 k. -
Malnie 427 " " " Chorule 356 k. 14 prot.
Kartubiec 603 kat. - Gogolin 2706 kat. 116 pr. 77 xi d.
Szkoty: Odmet 3 kl. 202 k. 2 pr. - dx. - Malnie 3 klasy
223 kat. 1 prot. dx. - Kartubiec 2 kl. 125 kat. - pr.
Gogolin 6 klas 599 kat. 3 pr. dx.

Prob.: ks. Maurycy Schoebel, akt. circ. (zob. 24.5. 82r.)
1896r. Parafia liczyła 5577 kat. 201 pr. 69. xi d. - M. pr.
Wm: 1157 kat. 18 pr. 4 xi d. - Chorule 391 kat. 14 prot.
Gogolin 2646 kat. 169 pr. 65 xi d. - Kartubiec 648 kat.
Malnie 477 " Odrowąż 258 kat.

Proboszcz: M. Schoebel † (zob. 94 i 24.5. 82r.)
Szkoty: Odmet 3 kl. 204 k. dx. - Gogolin 7 kl. 656 k. dx.
Kartubiec 2 " 153 " " Malnie 3 " 223 " "

1901r. Parafia liczyła 2900 kat. 43 pr. 73 xi d. Mowa pr.
Odmet 1055 kat. 17 pr. 73 xi. - Chorule 395 k. 13 pr. -
Kartubiec 724 " 7 " - Malnie 480 " 6 "
Odrowąż 246 " - Szkoty: Odmet 3 kl. 240 k. dx.
Kartubiec 3 kl. 160 k. 1 pr. dx. - Malnie 3 " 224 " "
10 prot. 2 k. przyw. w Malnie 2 b. k. n. r. ?

Prob.: Karol August Maurycy Schoebel (zob. 82r.)
W pon. 11.8. 1902r. został uroczystie wprowadzony
nowy proboszcz, ks. Tomasz Drobizg † ur. 18.12.1859r.
w Rychtalu, wysio. 17.6.1887r.

1903 - 1920r. Prob. ks. Tomasz Drobizg. (z 1902r.)
1911r. parafia liczyła 3167 kat. 21 prot. 4 xi d.

Odmęt, włącznie z Dwozem Emilji, i Zmą in-
nem 1238 kat. 14 prot. 4 ryd. — Choruła 385
kat. 2 prot. — Kartubiec 634 kat. 3 prot. —
Malnie i Rogowska Glura 653 " 2 " —
Odrawa 251 kat. — Nowa polska.

Sukoty: Odmęt 3 kl. 240 k. dz. — Kartubiec
3 kl. 180 kat. dz. — Malnie 3 kl. 263 k. dz.

1912 r. Proboszcz ks. Tomasz Drobig (a. 11. 8. 1902 r.)

1913 r. Powiększono i przebudowano kościół.
Koszty tej roboty wyniosła 95.000 marek.

1915 r. Odmęt liczył 3200 kat.

Prob. .. rok. 11. 8. 1902 r.

1917 r. Biskup - sufr. Karol Augustyn z Wroc-
ławia, udzielał wiernym w Odm. św. Bierzmowanie
15. 7. 1920 r. Umarł ks. Tomasz Drobig proboszcz
tutejszej parafii. — Umarł urodz. 18 grud. 1859 r.
w Rychtat, wysw. 17. 6. 1887 r. proboszczem usta-
nowiony 11. 8. 1902 r. — Przekł. 61 lat. Kapł. 33 lat
24. 6. 1920 r. został ustan. prob. ks. Franciszek Janik,
ur. 1. 9. 76 r. w Łowosycach, wysw. 20. 6. 1903 r.

1921 r. Parafia liczyła 3480 kat. — Prob. Fr. Janik

1922 r. — 25 r. — " " 3700 " — " " "

Odmęt, pow. strzelecki. Nowy klasztor. Tutejsze
Siostry Franciszkanki zabiegają od kilku lat wybudować
sobie siedzibę w tutejszej gminie. Zbierano składki,
które obecnie wynoszą dość pokaźną sumę. Zakonnice
spodziewają się, że resztę środków na budowę klasztoru
przyzna gmina, powiat, a może też kasa rządowa. 26.

13 czerew. 1927 r.

Wpioniedmiatę od-
prawił nowowyśw.

Kapłan Józef Gebuba z Choruli w odmęckim
kościółku parafjalnym nową pierwszą Mszą św.

Na tę uroczystość zjechało się wielu księży i prawie cała parafia wzięła parafja w prymicjach żywy udział. Teściół okazał się za szczupły.

Wielebny ks. prymicjant jest pierwszym Kapłanem wysłanym z gminy Choruli.

1928 r. proboszcz ks. Fr. Janik został przeniesiony na probostwo w Tutech. Parafja lic. 3243 kat. 29. 1. 1929 r. został ustan. nowy proboszcz ks. Hubert Demczak, wt. 4. 7. 1891 r. wyśw. 13. 6. 1915 r.

Parafja lic. 3243 dusz. — prob. (zob. 1929 r.)

29 r. Dalsza rozbudowa zakładu Sióstr Franciszkanek pod wezwaniem św. Franciszka z Asyżu. 29

Odmęt, pow. strzelecki. W ubiegłym roku otworzyły Siostry Franciszkanek w swoim skromnym klasztorze odmieckim szkołę szycia, gotowania i gospodarstwa domowego. Na kursa uczęszczają nie tylko dziewczyny z Odmętu, ale również z okolicznych parafii jak: z Krapkowie, Karlubca, Rogów, Gwoździe itd. Na bieżący kurs półroczna zimowego zgłosiło się tyle kandydatek-uczenic, że brak dla nich pomieszczenia w szczupłych zabudowaniach klasztornych. Początkowo liczyła odmiecka osada klasztorna cztery Siostry, dzisiaj zaledwo dwanaście Sióstr-nauczycielek potrafią obowiązkom podołać. Takie osady klasztorne jak odmiecka są prawdziwym błogosławieństwem dla całej okolicy. Już tam dziewczyna włościańska pod okiem Siostry-zakonicy lepiej się wyuczy i szycia i gotowania i całego gospodarstwa domowego, aniżeli w zakładzie świeckim. Siostry Franciszkanek w Odmęcie projektują z wiosną roku przyszłego dalszą rozbudowę swego klasztoru. Niech im Pan Bóg szczęści i błogosławi, a lud górnośląski dopomoże ofiarami!

18. 8. 1929 r.

Odmęt, pow. strzelecki. Odwiedziny biskupie. Niedawno zawitał do Odmętu Najprzew. ks. Biskup-sufragan dr. Wojciech celem udzielenia sakramentu Bierzmowania św. Parafja przywitała go w nader uroczysty sposób, ustawiając kilka bram triumfalnych i ozdabiając domy zielenią i kwieciami. Przed wyjazdem zwiedził jeszcze ks. Biskup dr. Wojciech zakład OO. Franciszkanów.

1934 r. 4200 kat. / prob. jak wyżej.)

Odmęt, powiat strzelecki. Odpust. W niedzielę 18 sierpnia obchodziła tułsza parafja swój doroczny odpust. W uroczystości wzięli również udział parafjanie sąsiednich wiosek, jak Odrowąża, Malnia, Karlubca i Gogolina. Starodawny kościółek zamkowy był wypełniony do ostatniego miejsca. Odpustowe kazanie wygłosił ks. Jenderko z Gliwic. Uroczystą sumę w asyście dwóch OO. Franciszkanów odprawił miejscowy ks. proboszcz Dembeżak.

Odmęt, pow. strzelecki. Nowy krzyż na wieży kościelnej. W niedzielę, 25 października, podczas sumy poświęcono tu nowy krzyż, przeznaczony na wieżę tutejszego kościoła. Wciągnięcie krzyża na wieżę nastąpiło w tych dniach.

Rok 1932 - 35. Prob.

Hubert Demczak (z. 29 r.)

1933 par. lic. 3752 kat.

s. 10 nie zapis.

1386r.

4. Kościół kolegiacki w Odmuchowie, później w Nysie.

W roku 1386, biskup wrocławski Wacław, założył kolegiatę w Odmuchowie, którą po napadach husyckich w wieku XV., w czasie których wiele ucierpiała, biskup Rudolf w roku 1477 przeniósł do kościoła św. Jana w Nysie. Dokument fundacyjny, niestety już nie istnieje, natomiast istnieje dokument biskupa Wacława, dotyczący powiększenia fundacji. W dokumencie tym czytamy, że biskup przekazał nowo założonej kolegiacie w Odmuchowie roczne czynsze i dziesięciny z licznych wsi bliższej i dalszej okolicy. Kościół parafialny św. Mikołaja był jednocześnie kościołem kolegiackim. W nowej siedzibie kolegiackiej biskup osadził 4 kanoników, dotychczasowych członków wrocławskiej kapituły przy tumie.

W stosunkowo niedługim czasie liczni fundatorzy zapisami swymi powiększyli posiadłości a temsamem dochody kolegiaty. Szczególnie hojnym był prob. Fallschuessel z Nysy, który zapisał na utrzymanie pobożnej fundacji nie tylko czynsze z swych kapitułów, lecz nadto darował kolegiacie jeszcze inne dochody, dotychczas przez siebie pobierane. Również inni członkowie rodziny Fallschuessla okazali się hojnymi dobrodziejami kolegiaty i jej kościoła. Także duchowieństwo przyczyniło się do uposażenia kolegiaty. Jeden z wrocławskich kanoników zbudował własnym kosztem piękny ołtarz w kościele kolegiackim, zaś proboszcz kolegiaty odmuchowskiej, ks. Mikołaj, wystawił drugi ołtarz pod wezwaniem Najśw. Marii Panny.

W roku 1392 kolegiata odmuchowska liczyła już 12 kanoników, którzy umieli sobie zdobyć serca i przywiązanie wszystkich mieszczan i ludności okolicznych miejscowości. Dzieło ich wzrastało coraz bardziej, coraz więcej otrzymywali darowizn. Trudno wspominać o wszystkich; to jednak podnieść wypada, że niema prawie roku, z którego nie byłoby wzmianki w dokumentach o fundacjach dla kolegiaty. To też kolegiata odmuchowska była jedną z najzamożniejszych z pośród ówczesnych zgromadzeń prałatów i kanoników na Śląsku. W roku

nie. W czasie
wonów a rów
ocesję. Dla
krzyż pod
trzy światła p

Koszęcinie żył
było żonatyc
ł samotny. T
i trudnił się
ty paś konie
dwa z tych
za nimi były
odnalezienia
je skradzion
rzyża pod deł
, które rzekło
„Powiedz, co
dzie znajdują s
zestraszony, z
demnie?“

1386r.

*W Odmuchowie założono
kolegiatę kolegiacki święte-
go Mikołaja.*

*W sobotę 30 grud. 1419r.
um. Książ-biskup War-
tawer wrócił. w Odmucho-
wie i tam został procho-
wany w kościele Kolegi-
jackim. W r. 1477 prze-
niesiono jego prochy do*

*Nysy. Biskupem był 19. 4. 1382 intron. - 1385 r. mia-
nowany kardynałem lecz nie przyjął.*

1477 przeniesiono kolegiatę — jak już wspomnieliśmy — z Odmuchowa do Nysy, do kościoła świętego Jana.

Przeniesiona do Nysy kolegiata rozpoczęła tam nowy żywot. Wprawdzie ucierpiała znacznie wskutek ciągłych wojen husyckich, lecz podniosła się w stosunkowo bardzo krótkim czasie. Odtąd do wojny trzydziestoletniej panowały na wewnątrz i zewnątrz stosunki uporządkowane. Także w tym czasokresie nie ustawały darowizny. Między innymi dokumenta wspominają o 7 wsiach, podarowanych kolegiacie nyskiej. Niestety wojna trzydziestoletnia położyła kres dalszemu rozwojowi kolegiaty, która na dobitkę wszystkiego postradała wiele z dotychczasowych posiadłości. Przytem kolegiata płacić musiała wysokie kontrybucje wojenne. Tylko dzięki pomocy wspaniałomyślnych ludzi i ich nowych fundacji kolegiata zdołała się podnieść i nadal pracować ku pożytkowi i zbawieniu dusz jej powierzonych. Dziś po kościele kolegiackim św. Jana niema śladu

W niedzielę 21 października 1691 r. odbyło się w Odma-
chowie, uroczyste poświęcenie kamienia węgiel-
nego pod nowy kościół. Poświęcenia dokonał
biskup - sufr. Karol Franc. Neander z Wrocławia.
(biskupem sufr. od 26.6.1662 r. z Nikopolis.

[um. 5.2.1693 r.]

1701 r. Kościół św. Mikołaja i Franciszka Ka-
werego został nowo wybudowany, do r. 1810
kniażęco-biskupi.

5.3.1853 r. został inwestowany proboszczem
Ks. Józef Nippke, dziekan. Ur. 4.7.1805 r. w cmst.
w Zielonej Górze, wysw. 13.1.1828 r.

1855 r. ochrzczono 258 słubn. 33 niemł. dzieci.
Słubów matrn. było 48, chrzta 290 osob.

1856 r. parafia liczyła 6460 kat. 238 pr. 35 m.
Kaplica św. Urbana w Głębowej; św. Anny w Ma-
ciejowicach; św. Wawrzynca w Ligocie, - kaplica
ramkowa w Bittenendorf. -

Szkół: w m: 6 naucz. 551 dz. w prot. 6 kat. dz.
Ligota 2 naucz. 179 dz. - Maciejowice 1 naucz. 93 dz.
Perschkeinstein 2 naucz. 131 dz. - Stanowice 1 naucz.
cyce 36 k. dz. - Głębowo 1 naucz. 117 dz.

Należą do parafji: Sarnowice, Grodniskone, Rit-
terwitz (?), Maty Folwark, Mahlenhof, Juljanow-
ice, Laskowice, Weidlich, Januszkowice, Lipice.

M. adj. Wojciechowice, św. Andrzeja i św. Ka-
taryny. Kościół nowo budowany w r. 1825,

w stylu niemieckim. - M. adj. liczyła w r. 1856-1356
kat. 2 prot. - Szkółka z 2 naucz. 244 dz.

Szyszkowice. - Dwa wspaniałe malowidła Will-
mana, tabernakulum z miedzi, prokacany, ze
srebrnemi ozdobami.

1856 r. był starszym kapłanem Ks. Aureli Mein-
hold, urodz. 26. 8. 1829 r. w Kruminie, ord. 9. 6. 1853 r.

II kapł. Ks. Karol Konetzke, ur. 11. 4. 1829 r. w Starym
Wierowie, ord. 1. 7. 1854 r. III kapł. Ks. Konstantyn
Rost, ur. 6. 6. 1829 r. w Ligocie, ord. 30. 6. 1855 r.

1856 r. było chrztów 226 śl. 20 niesł. dzieci. - Ślubów
mat. 71. - Zmarło 268 osób.

18. 6. 1868 r. został ustanowiony proboszczem emery-
tów radca konsystorski Ks. Karol Hertlein, ur.
1 maja 1824 r. wysł. na kapłana 1. 7. 1849 r.

1870 r. parafia św. Mikołaja i Franc. Zawerego, lixy-
3140 kat. 270 prot. (w mieście i powiostkach) xg. 22.
M. ad. Wojciechowice. - Kaplica muśkalna w Ligocie,
św. Wawrzyniec; w Maciejowicach św. Anny. -
w Głębowej św. Urbana.

Szkoły: Odmuchów - 6 kl. 580 uczni. - Ligota 2 kl. 180 dz.
Maciejowice 1 kl. 65 dz. - Starowice 1 kl. 40 dz.

Perschkestein 2 kl. 175 dz. - Głębowa 1 kl. 140 dz.

Wojciechowice 3 „ 327 „ Kalcia ter: Sar-
nowice, Grodziskie, - Ritterwita? - M. Folwark,
Mahlendorf, Laskowice, Weidlich i Finnyok.

1870r. był I Kapłanem ks. Józef Schmidt, urodzony 7.3.1840r. w Walldorf, wysw. 1.7.1865r.

II. Kapłan ks. Franc. Teuber, ur. 19.10.1840r. w Lipowcu, wysw. 28.6.1866r. — III Kap. Ludwik Zander urodz. 13.7.1842r. w Wleniu, ord. 28.6.1869r.

1875r. bez zmiany

30.6.1885r. obchodził ks. prob. Oskar Exle, 25-letni jubileusz Kapłaństwa, bardzo uroczystie.

25.1.1886r. zmarł ks. Karol Hertlein, ksiądz, biskupi rada konsystorski i proboszcz w Odmuchowie. Urodz. 1.5.1824r. w Sobótce, ord. 1.7.1849r.

Proboszczem w Odmuchowie od 18.6.68r. — Był 62 l.

1886r. Parafia św. Mikołaja biskupa i św. Franciszka z Asyżu, liczyła 9016 kat. 398 prot. 1 staro katolick, 26 rzydów, 2 dysydentów.

W Odmuchowie 3421 kat. 270 pr. 1 st. kat. 264. 2 dys. Kaplice moralne św. Anny w szpitalu i na cmentarzu. Szkoła 8 kl.

Stykający się z Odmuchowem mają folwark 183 kat. — M. ad j. Wojciechowiec św. Andrzeja Apostoła 1294 kat. 11 prot. — Szkoła 3 kl.

Wittendorf 116 kat. 1 " — Ligota 657 k. 16 prot. Kaplica św. Wawrzynca. Szkoła 2 klasy.

Głęboko z dworcem Friedenthal — Giesmanns-Lorf 816 kat. 19 prot. Kapl. św. Urbana biskupa.

Szkoła 2 klasy. — Grodzisko 85 kat. 3 prot.

14 Jentich 16 klas. — Laskowice 66 kat. ~~Mały~~ Mały

Mendorf 816 Kat. 19 prot. Kapł. św. Urbana biskupa,
Lukota 2 kl. — Grodzisko 85 k. 3 pr. — Jentich 16 Kat.
Laskowice 66 Kat. — Maty Mählendorf 241 k. 4 pr.
Maciejowice 337 Kat. 1 prot. Kaplica św. Anny.
Lukota 1 kl. — Bitterwita 155 Kat. 5 prot. — Persch-
Kernstein 153 Kat. — Lukota 2 kl.
Szantowice 350 Kat. Kaplica św. Marty. — Starowice
303 Kat. 18 prot. — Lukota 1 kl. — Tschauschwitz 470
Kat. 38 prot. — Julianowice 161 Kat. 1 prot.
Gwierzyniec 25 k. 1 pr. — Weidich 138 Kat.
Lupice 29 Kat. 10 prot.

Proboszcz: ks. Oskar Szolc, objął parafię św. Miko-
łaja i św. Franciszka Kraw. — Ur. 6. 6. 1836 r. w
Głogowie, wysw. 30. 6. 1860 r. — Trzy miejsca
fundowane dla Kapelanów.

I. Kapelan ks. Jan Idlerlein, urodz. 9. 5. 1849 roku
w Niemodlinie, wysw. 17. 4. 1874 r.

II. Kapelan: ks. Otton Birnbach, dr. teol. i fil. urodz.
26. 7. 1855 r. w Berlinie, wysw. 26. 7. 1883 r.

III. Kapelan — vacant.

1890 r. Przewielebny ks. proboszcz Oskar Szolc,
ostał kamianowany lokalnym inspektorem szkół
ludowych i ochronki.

1890 r. Parafia św. Mikołaja i św. Franciszka Kra-
wczego liczyła 8723 Kat. 333 pr. 27 ryd.

19 miejscowości, z tych 6 w Kaplicach.

Lukoty:

Odmuchow 9 kl. 655 k. dm. - Wojciechowice 4 kl. 293 k.
Ligota 2 kl. 174 kat. 2 p. dr. - Głębów 2 kl. 148 k. dr.
Maciejowice 1 kl. 70 k. - Perschkeenstein 2 kl. 199 k. dr.
Starowice 1 " 74 " 1 prot. dr.

Proboszcz Oskar Szole (zob. 86 - I kapelan Paweł
Völkel, ur. 26. 6. 1864 r. w Głębokach, ord. 27. 6. 89 r.
II Kapelan - vacant.

1894 r. Parafia liczyła 8942 kat. 294 pr. 28 ryd.
6 Kaplic (zob. 86 r.) 20 miejscowości. - 7 szkół
i 19 klasami i 1586 kat. dzieci.

Proboszcz Oskar Szole (akt. circ.) zob. 1886 r.

I kapelan ks. Karol Bartsch, ur. 27. 2. 1868 r. w Prud-
niku, wysw. 21. 6. 1893 r. II Kap. ks. Maks Unter-
lauff, ur. 22. 11. 1869 r. we Wrocław. ord. 11. 6. 1894 r.

31. 7. 1895 r. został ustan. II gim. kapłanem ks.
Maks Weniger, ur. 8. 9. 1870 r. w Lubaniu, ord. 25. 6. 95 r.

1896 r. Parafia 2 św. liczyła 8350 k. 324 pr. 20 ryd.

W miejscach: 3384 kat. 243 pr. 20 ryd. (kaplica
św. Anny w szpitalu, - na cmentarzu, - Kapl. św.
Terezja) - Łamety Adm. (obwód dobr 73 kat.) - Bitten-
dorf 113 k. 1 pr. - Ligota (kapl. św. Wawrzynca) 621
kat. 5 prot. - Głębów (kapl. św. Urbana) i dwor-
cem Friedenthal = Giesmansdorf 745 kat. 11 prot.
Grodzisko 93 kat. 5 pr. - Januszowice 13 kat.
Laskowice 53 " - M. Mahlendorf 240 k. 2 prot.
Maciejowice (kapl. św. Anny) 300 k. 1 pr.

No Ritterwitz 265 kat. 9 pr. - Perschkeenstein 159 kat.

Ławnowice (kapł. św. Marty) 348 kat. — Starowice
141 kat. 2 pr. — Zwierzyńiec 25 kat. — Julianowice
133 „ — Weidlich 113 kat. — Zupice 15 kat. 16 pr.
Madj. Wojciechowice św. Andrzeja 1141 kat 14 „
Łyszkowice 382 k. 15 pr.

Łukoty:

Wani 646 k. dr. — Ligota 2 kl. 156 k. dr. — Głębowo
2 kl. 134 „ „ Maciejowice 1. 84. „ Perschkenstein
2 „ 180 „ „ Starowice 1. 72. „

Wojciechowice 4 kl. 263 k. dr.

22.10.1900 r. został ustan. kapłan ks. Rajmold Klapper
ur. 19. 8. 1876 r. w Wolowie, ordyn. 23. 6. 1900 r.
1901 r. parafia liczyła 8138 k. 349 pr. 23 ryl. (kapł. 6.)
Miejscowości 20. — Łukot 8, 2104 k. 6 pr. dr.
Proboszcz: Oskar Łole act. c. (zob. 86.)

I Kapłan Rajmold Klapper (zob. 1900.)

II „ „ „ Paweł Rzeguła ur. 18. 11. 1877 r. w Ra-
ribornu, wyśw. 22. 6. 1901 r., ust. 24. 8. 1901 r.

24. 8. 1902 r. został ustan. I kapłanem ks. Karol Hauke,
ur. 24. 3. 1873 r. w Tannenberg pow. Nysa, ord. 23. 6. 1902 r.

1. 10. 1903 r. Nowowysw. k. Jerzy Tachurszke objął
miejsce II kapłana. Ur. 2. 12. 1876 r. w Trachenberg,
ordyn. 20. 6. 1903 r. — Proboszcz ks. Oskar Łole (86.)
6. 8. 1904 r. ks. prob. Oskar Łole został zamianowany dzie-
kanem, rośdę duchownym, odznaczony orderem Moron-
ymie 3, orderem Czerwonego Krzyża 4 klasy.

6.5.1905r. został ustan. II Kapłanem ks. Edm.
Fanta, urodz. 18.10.1872r., wysiw. 21.6.1904r.

Proboszcz, ks. dr. Oskar Gode (nob. 6.8.1904r.)

I Kapłan ks. Karol Haacke (nob. 24.8.02r.)

1906 i 07r. Księgia nob. 1905r.

5.11.1908r. II gim. Kapłanem został ustanowiony
ks. Paweł Jaesler, urodz. 17.12.1883r. we Wrocławiu,
wysiw. 22.6.1908r. — Prob. nob. 6.8.04, I Kap. n. 24.8.02.

2.3.1909r. został ustan. I Kapłanem ks. Jan Moertke,
urodz. 19.8.84r. we Wrocławiu, wysiw. 22.6.1908r.

30.9.1909r. objął miejsce II kapłana ks. Alfred Schreiber,
urodz. 23.11.1885r. w Olawie, wysiw. 17.6.1909r.

30.6.1910r. obchodził ks. dziekan, Oskar Gode swój 50-tni
jubileusz Kapłanstwa. I i II Kapłan nob. 1909r.

1911r. parafia św. Mikołaja i św. Franciszka Jzawerego
liczyła 8589 kat. 353 prot. 11 żydów

Odmuchów 3402 kat. 238 prot. 11 żyd. — Kaplica św. Anny
w szpitalu. — Kapl. św. Anny na cmentarzu. — Kaplica
św. Krzyża. — Zamek odmuchowski, obszar dworski
liczył 138 katolików 2 prot. — Bitten dorf 124 kat. —
Ligota (Kapl. św. Wawrzynca) 472 k. 5 pr. — Głębowo
(Kaplica św. Urbana) & dworeczn. Friederichthal - Goswin
własna gmina kapliczna 663 kat. 16 prot. — Gro-
dniszcz 87 kat. 4 prot. — Zentsch 7 kat. — M. Mahlen-
dorf 259 kat. 4 prot. — Laskowice 46 " — Maciejowice
(Kapl. św. Anny) 644 kat. 31 prot. — Ritterwitz 336 k. 12 pr.
18 Perschkenstein 167 " 1 " — Tarnowice (Kaplica

sw. Marty) 310 kat. - Starowice 246 kat. 13 prot. -
 Zwierzyniec 30 " - Julianowice 141 " 6 "
 Weidich 98 " - Lipice 15 " 1 "
 Wojciechowice (Mater adjuncta) sw. Andrzeja 1025 R. 2 prot.
 Szymankowice 4 km. od par. 379 kat. 18 prot.

Składy:

W miejsc.:	10 kl. 584 R. dz.	+ Ligota	2 kl. 164 R. dz.
Głogowo	2 " 114 " "	Maciejowice	3 " 188 " 4 p. "
Ritterwitz	1 " 89 " "	Persilkenstein	2 " 185 " - "
Starowice	1 " 49 " "	Wojciechowice	4 " 232 " - "

6.6.1911r. obchodził 75 rocznicę swych urodzin, ks.
 radca duch. dziekan, prob. Oskar Szolc. (z. 1909r.)

I Kapelan ks. Jan Moerke (zob. 09r.)

2.8.1911r. został ustan. II Kap. ks. Reinhard Leppelt,
 urodz. 14.1.1889r. w Berlinie, wysw. 22.6.1911r.

4.10.1911r. zmarł dawniejszy kapelan II, ks. Edmund Tautz
 w Klebendorf. Im. urodz. 18.10.72r., wysw. 21.6.1904r.

Żył 39 lat. - Kapitanem był 7 lat. - R. in p.

1912r. jak 1911r.

24.9.1913r. został ustan. II kap. ks. Karol Bittner, ur.

31.1.1890r. w Namysłowie, wysw. na kapł. 21.6.1913r.

18.10.1913r. Zmarł ks. Oskar Szolc, jubilat, radca
 duch. dziekan i proboszcz w Odmuchowie. Urodzony
 6.6.1836r. w Głogowie, wysw. 30.6.1860r. - Przeżył
 77 lat. Kapitanem 53 lat.

1913r. Proboszcz - vacant. - 25.10.1913r. zost. ustan. ad-
 ministratorem ks. Jan Moerke, przedtem I Kapelanem.

30.6.1913 był objął miejscę pierwszego kapelana
ks. Ferdynand von Prażdyński, ur. 5.1.88r w Gro-
szowicach pow. opolskim, wysw. 21.6.1913r.

8.7.1914 r. został ustanowiony II kapelanem ks.
Paweł Geike, urodz. 18.9.85r w Schammerwitz,
Od 28 wrz. 1914r. objął (od 21.6.1913r.
parafję sw. Mikołaja bisk. i Sw. Franciszka Ksaw.
ks. proboszcz, dziekan Karol Gansse, ur. 28.1.1874r.
w Prudniku, wysw. 27.6.1869r.

I kapelan ks. Jan Moertke (zob. 1909r)
Wr. 1915 parafja liczyła 8425 dusz.
19. maja 1915r. został ustan. I kapelanem ks.
Amand Fritsch, ur. 27.4.1886r. Lignicy, wysw.
3.2.6.1911r. - Pierwsza posadę otrzymał w Oławie
przy kościele św. Piotra i Pawła, od 24.8.1911r.
20.7.1915r. został ustan. II kapelanem, ks. Bernard.
Heptner, urodz. 20.8.1887r, wysw. 21.6.1913r.

Prob: ks. dr. Karol Gansse (zob. 28.9.14r)
1916r. " " " " " " "
I kapelan Am. Fritsch (zob. 19.5.15r) II B. Heptner. (z. 15.
1917r. Kieża jak 1916r. prob. - 14r.

1918r. 17 marca został ustan. II kap. ks. Filip Rosie,
urodz. 12.1.1893r w Berlinie, wysw. 25.6.1916r.

Prob: Am. Fritsch (z. 19.5.15r. I kap. Am. Fritsch (15r)
22.5.1920r. został ustan. I. kap. ks. Mateo Janura,
urodz. 7.9.82r w Głogowie, wysw. 22.6.1908r.

20 Prob: K. Gansse, dz. pow. insp. sak. prz. st. II Kapie-

Filipe Rosie (zob. 18r) - Parafia licz. 7814 dusz. kut.
30.12.1920r. objął miejsce I Kap. ks. Franc. Bolik,
urodz. 14.6.90r. ordyn. 18.6.1914r.

6.8.1921r został II Kap. ks. Roman Berg, urodzony
24.1.96r. ord. 19.6.21r. - Prob. R. Gansse (z. 14 i 28r)
1922r. Prob. - j.w. I Kap. Juliusz Weekly ust. 14.7.22r
Wroclaw. 30.7.85r. wysw. 22.6.1917r. - II Kap. R. Berg (z. 21r)
1923r bez zmian. (z. 22r)
1924r " " " "

28.4.1925r. zost. ustan. II Kap. ks. Brunon Kosciel, ur.
18.11.1893r. wysw. 17.3.1923r.

1926r. parafia liczyła 7580 dusz. - Prob. (z. 28.9.14r.
I Kap. Brunon Kosciel (zob. 28.4.1925

II " Jerzy Gertler, ur. 6.6.83r. ord. 14.2.26; ust. 17.12.26r.
1927r. Kuj. 1926r - 1928r par. liczyła 8304 dusz.

1929r. Prob. R. Gansse (z. 28.9.14r.) I Kap. J. G. (z. 26r)

II Kap. Emanuel Rösner f. ur. 20.12.97r. ord. 2.3.24r.
18.4.1930r. został ust. II Kap. ks. { ustan. 31.10.29r.

Paweł Scierczy f. ur. 15.1.1902r. w Gliw. ord. 2.2.1930r.

Prob. R. Gansse (z. 14r) I Kap. Jerzy Gertler (z. 26r)

1931r 9.4. ust. I Kap. ks. Alojzy Herbst, ur. 26.8.1900r
wysw. 14.2.26r - Prob. R. Gansse (z. 14r.)

18.7.1932r ust. II Kap. ks. Edmund Behrendt,
ur. 5.3.1904, ord. 27.1.32r - Prob. R. Gansse (z. 14r)

I Kap. Alojzy Herbst (z. 31r.) Par. licz. 8300 dusz.

1933 paraf. licz. 8301 dusz. - ks. bez zmian.

18.6.1934r x. ust. II Kap. ks. Jan Lorke, ur. 19.7.1910r

we Wrocławiu. — Prob. R. Gause (rob. wyg.)
I Kapel. H. Hertsch rob. n. 31.

236. Olbrachcice. Polskie.

R. 1346 Dzierżyciny z siedmiu (7.) wólk składali gminę Polskie Olbrachcice dzierżyciny na fundację ołtarza w Kościele farnym w Smolcu.

1388 r. Około t. r. znajdujemy dla Polskich Olbrachcic nazwę Olbrechtsdorf, 1534 r. Olbrachtsdorf. Do roku 1810-go wieś ta należała klasztorowi w Łące Paulinów, przekazał ją książę Władysław opolski klasztorowi Eremitów w Łące Paulinów, oraz Lesnik i Widrowice z częścią Mochowa.

1650 r. Wios Olbrachcice dawana Kościołowi farnemu w Białej 2 marki; wolni obywatele składali 2 marki.

1856 r. Olbrachcice miały szkołę z 1 naucz. i 109 dzieci.

1870 r. P. " " " należały do Solca. Posiadały własną Kaplicę męską i ludności 638 osób.

Łuk. 1. kl. 110 kat. dz. Nowa polska.

ks. Onufry Skobel z Lesnicy był w tym czasie Capellanus expositus na własne życzenie opuścił probostwo i był tymczasowo lokalistą w Olbrachcicach.

Ur. 26. II. 1812 r. w Lesnicy, ordyn. 25.5.1839 r.

1886 r. Filja Polskie Olbrachcice (Niep. Pozn. N. M. P.) liczyła 672 kat. — Łukola 1 kl. — kat. do parafji Solca.

1889 r. Osieroconą filję, będzie tymczasowo duszpasterzował ks. proboszcz Lebula z klasztoru Braci Miłosiernych w Prudniku.

1890 r. Filja: Polskie Olbrachcice liczyły 664 kat.
Łakota 2 kl. 129 kat. dzieci.

6.10.1891 r. został ustanowiony administratorem
ks. Wiktor Dziuba f. ur. 16 gr. 1862 r. w Łosnicowic-
cach, wysiew 23.6.1888 roku.

1894 r. P. Olbr. lokalja licz. 664 kat. Mowa polska
Łakota 2 kl. 122 kat. da.

1894-95 r. została utworzona nowa parafja w P.
Olbrachcicach. - Liczyła 673 kat. - Mowa polska.
Kościół jest poświęcony cxi Niepokalanego Poczęcia
Najsw. Marii Panny. - Łak.: 2 kl. 122 k. da.

Proboszcz: - vacat.

1896 r. Parafja liczyła 673 kat. M. polska.
Łak. 2 kl. 120 k. da.

Proboszcz - vacat.

Adm.: parafji ks. Wiktor Dziuba f. ur. 16.12.1862 r.
w Łosnicowicach, wysiew. 23.6.1888 r.

1901 r. Parafja liczyła 670 kat. Mowa polska.
Łakota 3 kl. 119 kat. da. - Proboszcz - vacat.

Administruje ks. Wiktor Dziuba f. otrzymał kolnier
proboszczowski. (urodz. zob. 6.10.1891 r.)

1902 r. Proboszcz - vacat. adm. ks. W. Dziuba (zob. 07.)

1903 r. - do końca roku 1914 " " " " " "

2.3.1911 r. objął parafję jako proboszcz potwierdzo-
ny przez biskupa wrocł. Jęzego Kopca i uroczys-
cie wprowadzony ks. Wiktor Dziuba f. ur. 16.12.62 r.
w Łosnicowicach, wysiew. na kapłana 23.6.1888 r.

Parafia liczyła w tym roku 611 kat. Nowa polska.

Szkola 3 kl. 93 kat. dzieci.

1912-14r. Proboszcz: ks. Wiktor Dziuba (zob. wyżej)

2.1.1915r. Umartł ks. prob. Wiktor Dziuba, po 6-cio
dniowej ciężkiej chorobie. Zm. urodz. (zob. p.r. 1911r.)

6.10.1891r. zmarły W.D. był administratorem a od 2.3.

1911r. proboszczem. — Żył 53 lat, kapł. 27 lat.

1915r. nie było proboszcza. — Od 7 styx. 1915r.

był zastępcą ks. Antoni Ducek f emer. proboszcz
Ur. 9.6.1863r w Pławniowicach, wysiw. 27.6.1889r.
od 19.4.1904r. był proboszczem w Woli pow. przysięski.

1916r. Proboszcz - vacat. - zarządza parafią ks. Ant.
Ducek (zob. 1915r.) do września 1918r.

24.9.1918r. został ustan. proboszczem ks. Brunon
Laska f emer. dziekan, ur. 29.6.4r. ord. 23.6.1890r.

1919r. — 27r Proboszcz: ks. Brunon Laska i t.d.

1921r. parafia liczyła 625 kat. } Proboszcz:

1925r. " " " " 710 " } Brunon Laska

1926r. " " " " " " }

25.6.1928r. proboszczem nam. ks. Stanisław Hytrek,
urodz. 3.5.83r. w Obrowca, wysiw. 17.6.09r.

1929r. bez zmiany

1930r. liczba parafian zmniejszyła się o 25 osób.

1932r. " " " 656 kat. — Prob. (zob. 28.)

od 18.11.33r. sprawując urząd proboszczowski ks. Józef
Kłosa f ur. 26.8.78r. w Polwsi pow. Opole, wysiw.
21.6.1904. — 18.1.1910r. był prob. w Boronowie. 25

1934 r. parafia liczyła 602 kat. Nowa probosza
Proboszcz Ks. Józef Kłocaf ur. 26.8.78 r. w Pot-
wsi, wyśw. 21.6.04, zatwierdzony prob. 15.3.1934 r.

237. Olesno.

2. Powstanie kościoła św. Anny pod Olesnem.

Kościół św. Anny pod Olesnem zawdzięcza swe powstanie następującemu zdarzeniu. Pewna dziewczyna z miasta, z nazwiskiem Anna, została napadnięta przez zbójców. Widząc wielkie niebezpieczeństwo, uciekła się w gorącej modlitwie do patronki swej, św. Anny, i klękawszy pod sosną, objęła oburącz drzewo, prosząc Pana Boga o pomoc i ratunek. Za zrządzeniem Boga złoczyńcy ofiary swej nie znaleźli, gdyż została cudownym sposobem przed ich oczyma ukryta.

Na tem samem miejscu zbudowali mieszczanie olescy w roku 1444 drewniany kościół pod wezwaniem św. Anny. Kościółek ten był 26 łokci długi i 12 łokci szeroki, zaś budowlę wzniesiono tak, że historyczna sosna stała za wielkim ołtarzem, gdzie i dziś jeszcze ją oglądać można.

1150 r.

wybudowano i poświęcono kościół filialny pod wezwaniem Kościoła Bożego Ciała."

1228 r.

Biskup Wawrzyniec przy poświęceniu kościoła w Olesnie, poświęcił

cały na prośbę Księcia opolskiego Kazimierza I ustawy celne olesko siewierskie, a oto wczepione niedawno w Lubecku, umiesiono.

Kościół został poświęcony cxi św. Michała Archa. który był wybudowany w stylu mieszanym.

Przy tej okazji kazał Książę Kazimierz I przywołać starych ludzi, wypytywał ich dokładnie o stosunki, potem kazał ich wypowiedzenia potwierdzić przysięgą. Następnie opracował według tego wszytkiego dokument. — Dokument ten zawiera niektóre wyjaśnienia o ruchu handlowym w tych czasach.

1354. Że terytorium oleskie nie należało ks. Albertowi, według a dokumentu a t. r. według którego ks. Bolesław połowę młyna szrajberowskiego o staw przy Olesnie, które kupił proboszcz, zwolnione kos-

tały od wszelkiej proslugi, podatku gruntowego, pda-
cy i obciężeni.

25. 4. 1374 r. Król Władysław opolski obdarzył
klasztór na Piasku we Wroclawiu prawem patro-
natu kościoła św. Michała w Olesnie, by tam urzą-
dzić probostwo, które mają zająć przeor i 4 braci.

1444 r.

Także miasto Olesno było w średniowieczu
obwarowane, jak to wynika z pewnego dokumentu
z roku 1406, w którym się znajduje wzmianka o
bramie w kierunku Opola oraz o rowie wkoło
miasta.

Obywatele w Olesnie
wybudowali w lesie
3/4 mili od miasta

na zachód, Kaplicę św. Anny, 26 łokci długą, 12 sze-
rokość i drzewa. Kaplica otrzymana zoltarze i stała
się miejscem pątniczym. W dniu św. Anny przy-
chodziło 10 tys. ludzi, przygotowani by wyszukać odpuści.
1447 r. Parafia lubicka należała do dekanatu oles-
kiego, 2. Parwonków, 3. Bodzanowice, 4. Żelowa i Mała
i Wielkie Lasowice.

1518 r. Pod Olesnem wystawiono kościół św. Anny.
W r. 1568 dołączono nowy budynek, stał on w sta-
rym kościele. Jest on jednym z najpiękniej-
szych zabytków śląskiego budownictwa kościelnego,
ze zbudowaniem go łączy się bardzo piękna, zna-
na wielkością Słazaków, legenda.

W otaczającym Olesno lesie, została naprowadzona
w dawnych wiekach córka jednego z oleskich miesz-
kań. Uciekając przed zbrojcami, schroniła się na
swoję i prosiła gorąco opiekunkę swoją, św. Annę

o wcałenie. I stał się cud: - Sw. Anna wystawiła
dziewczynę przed oczami zbójców. Na pamiątkę
tego zdarzenia nawiercono na drzewie najpierw
obraz św. Anny, a w r. 1518 zbudowano kościół na
jej cześć. Kościół zbudowano tak, że drzewo ma-
łażło się w kościele i do dziś znajduje się na wiel-
kim ołtarzem. Nie długo też coraz liczniejsze piel-
grzymki przeszły odwiedzać święte miejsce tak, że
starała się konieczność powiększenia budowli.

1613 r. wybudowano i poświęcono nowy kościół Bo-
żiego Ciała. Poświęcony w dniu św. ap. Filipa i Jakuba.

1644 m. Do ówczesnego dekanatu należało 22 kościołów
parafjalnych i 10 filjalnych.

1668 n. Dołączono nowy budynek, łączony ze starym
kościółem na promocyj kuli. Przybudowa posiada
kwestall sześciokąta, którego 5 boków otaczają
osobne kaplice. Kościół św. Anny do dziś jest sub-
wionem miejscem odpustowym ludności z okolicz-
nych powiatów.

1670 r. Z powodu wielkiej liczby wiernych odwiedza-
jących sześciokątną kaplicę św. Anny, proboszcz Andrzej
Pechonies, powiększył ją i ozdobił ją 5 ołtarzami.

1687 r. Według porawordania wizytacyjnego w óle-
skim dekanacie, było 6 mурowanych i 47 drewnia-
nych kościołów, które były zaopatrowane przez 16-tu
proboszczów i 3 księży do pomocy danych.

1708 r. W Olesnie zmarło na zaradliwą chorobę 800 osób na 1700 mieszkańców. Z Olesna przeniosta się do Wachowcy.

1710 r. przeniosta się zię do powiatu Olesnickiego.

1710 r. Na pamiątkę uwolnienia i na obronę powrócenia zaraży, wybudowano na najwyższym wzniesieniu powiatu oleskiego przy Olesnie Kościół świętego Rocha z 2 dzwonami.

Kiedy w r. 1708-09, wybuchła wielka zaraza, z tysiąca mieszkańców pozostały naledwie 24 rodziny.

Na pamiątkę swego ocalenia postanowili rodziny te, wznieść Kościół ku czci św. Rocha, patrona od zarazy. Wszelką opiekę nad Kościołem zlecono w akcie fundacyjnym miastu. — Kościół, dziś również celem liczących pielgrzymek podziestowych, wzniesiono w odległości 3 klm. od miastem, na Górze zwanej dziś górą św. Rocha.

8. 4. 1745 r. Wojska węgierskie wpały na Górny Śląsk i rozszły się aż do Olesna, tu zabraly bardzo wiele chłopów do niewoli, podpalili miasto przyczem spalił się i Kościół do gołego muru.

13. 5. 1806. Umartł ks. Franciszek Sekuła w Olesnie, zm. w r. 17. 1. 1774 r. w Dobrodzieniu wysw. na Kapłana 1796 r., pracował jako Kapłan w Przytykowicach od 1801 w Olesnie.

24 maja 1834 r. objął parafję ks. Maciej Ledenica †, ur. 22. 2. 1799 r. wysw. 7. 5. 1825 r.

1848r. W jesieni zaczął wychodzić w Olesnie „Telegraf” tygodnik dla ludu. Józef Lompa, pisywał bardzo wiele do niego.

1854r. Wyśw. na kapitana w t.r. Ks. Piotr Łetocha, urodz. 14.10.1829 r. w Radzionkowie jako syn rzek-
nika Antoniego Łetochy i Marianny, pracował
w Olesnie przy kościele św. Michała arch. jako ka-
pelan pracował tu w r. 1856.

30.6.1855r. Jan Skłarzyk z Olesna, otrzymał
świecenie kapłańskie. Urodz. 4.1.32r.

1855r. ochrzczono 318 ślub. 13 niemł. dzieci. Ślubów
udzielono nowożeńcom 59 kat. 3m. — Zm. 302 osób.

1856r. parafia liczyła 4984 kat. 564 pr. 353 sydl.

Kościół polny św. Anny, zbudowany i poświęco-
ny 1444r. w stylu pół romańskim.

Kościół polny św. Rocha, zbud. i poświę. 1718r.

Lobacz inne Kościoły.

1856r. Szkoła: 4 naucz. 393 dz.

Mate Bortki w kościele Wniebowzięcia N.M.P.

wybud. i poświę. 1772 r. — Szk.: 1 naucz. 114 dz.

Woloszów, szk. 1 naucz. 80 dz.

Wojciechów, „ 1 „ 123 „ — Szkoła 1n. 66dz

Charlottenberg, Pamieli, Broniec, Rosocha, Walce.

Filia Wielkiej Bortki, św. Marcin, kościół został
wybudowany i poświęcony 1708r. — Filia liczyła
903 kat. 15 pr. 16 sz. — Szk. 1 naucz. 143 dz. — Borecha
Kuchnia, Flaki, Piecowa Kolonia, Christianthal.

Filja: Wondrynia św. Jana Chrzciciela, kościół
wybudowany i poświęcony w r. 1726 r.

Katolików 1695, prot. 311, żyd. 7. - należą
do filji: Chudoba, sakr. 1 n. 134 dz. - Szumirad
sakr. 1 n. 108 dz. - Radomil, Rycech, Ra-
mieniec, Sobisz, Kubocka, Kietbasin, Liebeich,
Schönweich. - Historyczna: Kościół św. Anny i
św. Rocha, są kościołami pielgrzymkowymi.
1856 m. ochrzczono 292, śl. 9 niem. dzieci.

Plubów matry. było 64. - Zmarło 332 osób.

Administratorem parafji był ks. Jan Handrik
ur. 29. 7. 1822 r. w Krzyżanowicach, ord. 30. 4. 1850 r.

Kapłan, ks. Piotr Letocha (zob. 1854 r.)

1857 r. był prob. w Oleśnie, ks. Maciej Luderica, który
parafję tutejszą był objął 24 maja 1834 r. - Teraz po
23 latach pracy w Oleśnie, został posł. do Imielnicy.
13. 3. 1861 r. został zamianowany ks. Henryk Strauss,
27. 9. 1868 r. proboszczem przy kościele

św. Michała arch., został ustanowiony ks. Henryk
Strauss, dziekan i inspektor szkolny. Ur. w poniedziałek
6 stycznia 1812 r. wysł. na Kapłana 29. 9. 1836 r.

W r. 1870 hier. parafja (właśnie 192 rodzin) 192

10926 dusz kat. - Prot. 1372, żyd. 324. - Filja: K. Oleśno
1430 kat., - W. Borki 990 kat. - Wondrynia 1950 kat.
Kaplica w M. Borkach, św. Rocha i Bożego Ciała, Ka-
plica grodzka.

Szkół:

W m. 8 i 9 innych z 23 klas. uczni 1594 k. dz.

Do parafji należały też: 1. Wojciechów, Broniec,
2. Charlottenberg (?) 4 Charlottenfeld, 5. Christiantal?
6. Chudoba, 7. Ciorki, 8. Pięcowa Kolonia, 9. Gronowice
10. Kamień, 11. Kamieniec, 12. St. i N. Kiełbaszyn,
13. Kubocze, 14. Wotoszów, 15. Exerw. Kolonia, 16. Rado-
mińsk, 17. Rosenhain, 18. Rycech, 19. Skuminad,
20. Schöneich, - 21. Frywald, 22. Skorków, 23. Sobisz.
24. Walspek, - 25. Walce.

1870m Kapelan ks. Oskar Loy f ur. 25.3.1843 r w
Wodzisławie, wysw. 30. 6. 1868 r.

Kapelan August Rossockiewicz f ur. 16. 7. 1838 r. w Rychn-
talu, wysw. 28. 6. 1869 r. - ks. Dr. Karol Stern, profesor,
urodz. 4. 11. 1819 r. we Wrocławiu, wys. 21. 9. 74m. Km. 14. 12. 75 r.
Borki W. należały w r. 1870 do parafji św. Michała arch
w Olesnie. - Kat. liczył 990. - Posiadają kościół
filijny św. Marcina z klasztorem OO. Franciszkanów.
Wondrynia - z ludnością 1950, posiada kościół fi-
lijny św. Jana Chrzciciela.

1871r. zmarł ks. prob. Henryk Strauss z Olesna,
diecekan i inspektor szkolny.

20. 3. 1872m Po zm. ks. prob. H. Strauss, objął rząd w pa-
rafji ks. Walenty Morawiec. Ur. 13. 2. 1835 r. w Strzel-
cach, wysw. na Kapłana 6 lipca 1861 r.

1875m. I kapelan ks. Ryszard Karbstein f ur. 15. 5.
1842 roku w W. Borkach, wysw. 28. 6. 1866 r.

II Kapelan - vacat.

Pomocnicy:

Nauczyciel "seminarium, ks. Konstantyn Dziacko,
dr. teol. et dr. obojga praw (cywilnego i kanonicz-
nego, i emer. proboszcz w Łębowicach - Ks. Miko-
łaj Janiatka, ur. 6 grud. 1815, wysier. 25.5. 1839 r.

Parafia św. Michała arch. liczyła w roku
1886: 13008 kat. 415 prot. 363 żydów.

Mowa: w mieście niem. we wsiach polska.
Dwa kościoły parafialne i odpuściowe: św. Anny i
św. Rocha. - Kaplica pogrzebowa; - Kaplica
w powiatowym, Domu chorych, św. Franciszka
z Asyżu. - Kościół Rozego Ciąta.

Szkola symult. 8 kl. - Prob. kat. seminarjum.

Filia: św. Marii Magdaleny (zob. St. Dlesno)

Filia: Wt. Borki, św. Marcina bisk. 1985 kat. 6 p. 2 z.

Szkola 2 kl.

Filia: Wondrynia św. Jana Chre. 1590 k. 125 p. 8 z.

Szkola 1 kl.

Miejscowości:

	Kat.	pr.	Lz.		Kat.	pr.	Lz.
Wojciechów	620	10	1 kl.	Małe Borki	600	2 z.	—
Leaph. św. Gregorza			1 m	Broniec	350	—	1 kl.
Charlottenfeld	120	—	—	Christianthal	230	2 m	—
Chudoba	340	^{6 pr.} 1 z.	2	Giorki	130	⁴ 1/2 z.	—
Rozcka Kucanica	180	4 m	—	Pięcowa Kol.	123	1 z.	—
Gronowice	135	82	2 z.	Kamieniec	110	^{3 pr.} 2 z.	—
Stelbasin	98	16	—	Wolosów	240	2 m	1 kl.
Mariemall	72	16	—	Rosenhair	80	4.	—

Skamirad	350	60 m	1 kł.	Szywałd	180	24	1 kł.
Skorków	120	10 m	1 kł.	Walspelt	80	2	-
		60 m	1 kł.	Walce	25	4 m	-

1886 r., Proboszcz: ks. Walenty Morawiec, s. dzimnacznego
inflanckiego Krzyżem 2 kł., pamiętka z lat 1866 r. i 1870/71 r.
urodz. 13.2.1835 r. w Strzelcach, ord. 6.7.61 r. ust. 20.3.72 r.

I kapelan: ks. Jan Nickel, dr. teol. wr. 18.10.1863 r.
w Łorach G. St. wysw. 26.6.1886 r.

II kapelan: ks. Paweł Polednia, wr. 29.6.60 r. w Lubo-
rzycach, wysw. 25.7.1885 r.

Ks. Franciszek Döring, katecheta w seminarjum
Kat. nauczycielskiem, wr. 4.2.1844 r. w Chetniskiej-
wsi, wysw. 28.6.1869 r.

1889 r. sierp. II kapelan ks. Paweł Polednia został
przeniesiony jako I kapelan do kościoła św. Barba-
ry w Prob. Fluxie. (dawn. Chorków) - Najego miejsce
przybędzie ks. Wilhelm Pfleger, urodz. 13.6.1862 r.
w Gronowicach, wysw. 27.6.1889 r.

1890 r. w niedz. 28 września; zmarł ks. proboszcz Wa-
lenty Morawiec, przy kościele św. Michała arch. na
porażenie płuc. Ur. 13.2.1835 r. w Strzelcach, do-
szkół chodził w Gliwicach, potem na akademię
we Wrocławiu i tam został wysw. na kapłana
6.7.1861 r. - Był kapłanem w Michal Kowicach
później kapłanem wojskowym w Kołobrzegu. Jako
taki przeżył wojnę prusko-francuską 1870-71 r.

gdzie nastąpił sobie Krzyż 2-kl. i order wojenny.
W r. 1872, 20.3. został proboszczem w Olesnie. Śmierć
nastąpiła niespodzianie i pogrzezła parafjan
w smutku i żałości. R. i. p.

1.10.1890 r. W Olesnie odbył się pogrzeb um. sp. ks.
proboszcza Walentego Morawca. Zjechało się 42 ks.
i kilka tysięcy ludzi. Kondukt pogrzebowy prowa-
dził ks. dziekan Skaryba z Łdziechowie. Mowę
niem. wygłosił ks. prob. Ganczarski z Wysokiej,
podczas żałobnego nabożeństwa. — Przy grobie wy-
powiedział polską mowę ks. prob. Hadroszek.
W pogrzebie wzięli między innymi udział: land-
rat, magistrat, radcy miejscy, pospysy sądowi
i lekarze, pastor ew., wielu nauczycieli, a także
pewna liczba żydów. Requ. in pace.

1890 r. Parafia liczyła 9698 kat. 1208 pr. 233 żyd.
24 miejscowości, 5 kościołów, 2 kapł. 3 szkoły
wyższe, 1 gym. 12 szkół ludowych.

12.2.1891 r. został inwestowany prob. act. circ. ks.
Teodor Jaroszek, ur. 6.9.1838 r. w Racib., ord. 4.7.1863 r.
I kapelan ks. Wilhelm Pfleger† ur. 13.6.1862 r. w Lwo-
nowicach, wysw. 27.6.1889 r. — II kapelan — vacat.

Ks. Józef Edward Szermuly, Dr. filozofji, katecheta
przy Król. katolickim seminarjum nauczycielskiem.
Urodz. 3.3.1852 r. w Kengersheim, Hessen-Nassau,
wysw. 5.8.1877 r., od 1 maja 1892 r. został prze-
dzony do Głogówka.

4. 6. 1892r. W sobotę po południu przybył do Olesna, Najprzewielebniejszy ks. biskup sufragan Herman Gleich, by po przerwie 9-letniej znów udzielić wiernym Sakramentu Bierzmowania św. To uroczystem przyjęciu i mowach powitalnych, pomiędzy niemi także jednej polskiej, którą wygłosił sőttyś Reukosz z Wt. Borku, udał się ks. biskup do Kościoła w ślęgiej procesji, w której wzięli udział także uczniowie tutajszego seminarjum i preparandy i 80 dzieci w białe. Po odprawieniu modlitw przepisanych, przemówił ks. biskup do zgromadzonych i udzielił wszystkim błogosławieństwa. Wczorazem urządziły różne towarzystwa wielki pochód z pochodniami. W niedzielę 5-go udzielił ks. biskup podczas Mszy św. pontyfikalnej św. bierzmowania 585 osobom, pochodzenia niemieckiego a następnie w Kościele św. Anny po Mszy św. 1345 osobom polskiego pochodzenia. W poniedziałek 6-go bierzmował w Kościeliskach, we wtorek 7-go w Łęchowiecach, a w środę 8-czerwea w Wysokiej, powracając na noc kawę do Olesna.

1893r. Wśród 10 maja, rozpoczęły się misje równocześnie w polskim i niemieckim języku. Polska odbywała się w Kościele św. Anny, niemieckie w kościele parafjalnym św. Michała. Misji dokonali O.O. franciszkanie z Góry św. Anny i to polskiej O. Dędydery, Alfons i Korneliusz. Codziennie wygłaszali po 3 kazania polskie i tyluż niemieckie.

1893r. Smutek przejął serca parafian kiedy w
niedzielę 11 czerwca ustąpił stowa pożegnalne
i ustąpił księdza Karola Stoklosy, który został
proboszczem w Ekersdorf w pow. namyśłowskim
Ładne oko nie zostało suche, gdy powiedział: Roz-
staje się z wami na zawsze i na pamięć, że daję
wam obrazek, nie z papieru, ale taki, który wam
się nie podrze nigdy. I dał najpierw małym dzieciom
Rom. P. Jexusa, aby go naśladowali i tak były piosen-
ne rodzicom, jak On był. potem pannom, stawił wór-
zycia Najsw. M.P., a młodzieńcom sw. Alojzego, mężom
sw. Józefa i wreszcie niewiastom sw. Anne; grzesni-
kom dał sw. Magdalene, bogatym sw. Marcina, ubo-
gim Łazarza, w końcu starcom błogosławionego Syme-
ona. Następnie dziękował za wszystko, co mu dobre-
go wyświadczył i za miłość jaką tu niemu mieli,
i przepraszał wszystkich, ale to nie było potrzebne;
bo on każdego pocieszył, a nikomu nie wyrządził
krzywdy. Moga jego nowi parafianie radować się,
że dostali tak dobrego, łagodnego i cierpliwego sługę
Bożego. Niech go Bóg błogosławi i niech stokrrotnie na-
gibaci za wszystko.

1894r. parafia liczyła 9772 kat. 1278 prot. 233 żydów.
Miejscowości i szkoły, Kaplice, Kościoły zob. wyż. 86r.

Proboszcz: ks. Teodor Jaroszek (zob. 1890r.)

I kapelan ks. Tomasz Gabriel, ur. 1.1. 1865r. w W. Dobryniu,
wyż. 23.6.1891r. — II kapelan - ks. Gustaw Henciniski

uroda. 28. 8. 1864 r. w W. Buczkowie, ord. 21. 6. 1893 r.
 Katecheta przy król. kat. seminarjum nauczyciels-
 kiem; ks. Herman Krömer, ur. 26. 7. 1865 r. w Racib.

29. 7. 1895 r. objął posadę I Kapelana [ord. 23. 6. 90 r.]

ks. Rajnold Breuer f, ur. 12. 1. 1870 r. w Chorzowie St.)
 wysw. na Kapłana 25. 6. 1895 r.

1 stycznia 1896 r. został ustan. katecheta przy król. semi-
 narjum nauczycielskiem w Olesnie, ks. Brunon

Aleksander f ur. 24. 9. 1869 r. w Rybniku, ord. 11. 6. 1894 r.

14. 8. 1896 r. został ustan. II Kapłanem ks. Paweł

Markes f, ur. 14. 3. 1872 r. w Uciszkowie, wysw. 23. 6. 96 r.

1896 r. Parafia liczyła 10265 kat. 1352 prot. 282 z.

Olesno 3320 kat. 608 pr. 220 zyd.

Prościółpielgrzymkowy św. Henry, drugi św. Rocha.

Prościół Bożego Ciała. - Kaplica św. Franciszka z

Asyżu w Domu chorych.

Miejscowości	Kat.	pr.	z		Kat.	pr.	z
Wojciechów	925	64	-	Broniec	285	-	-
Wołoszów	487	28	-	M. Borki kapla			
Rosentrain i z				św. Grzegorza	477	7	-
Walspate }	374	25	-	Szywałd z kol.			
Walce	46	7	-	i Tramien	607	45	-
Filia St. Olesno (zob. St. Ol.)				Gronowice, Skorków i Szer-			
{ Skorki z k. Skarlot-fel	263	67	-	wona Kolonia	609	198	-
Filia W. Borki z 3 kol.	913	44	8a	Filia Włodzimierz	514	85	-
Pietbasin	70	1	-	Chudoba	523	39	-
Smumirad	537	86	-		3009	274	-
	3395	1322	8				

Гукоту.

Seminarjum naukowych 78 kat.

Preparanda 75 Kat. ucn.

Lee done.

Ludowe,			Kat.		
Olesno 9 Kl. (sym.)	392	Kat. dz. Int. awickeniowa	3 Kl.	105	
Wojciechów	Kl. 2	171 K.	W Borki	Kl. 3	172
M. Borki	1	109	Broniec	1	62
Gronowice	1	130	Studoba	2	128
Wotoszów	2	104	St. Olesno	1	132
Łuminiad	1	115	Łazywałd	1	124
Wendrynia	1	117	— —	8	638
	8	746			

Y. 3. 1898 r. został ustan. proboszczem ks. Karol Kittelman z
akt. circ. (zamianowany proboszczem w. W. Dobrymnie.
Urodz. 22.2.1842 r. w Nimkau (?) ord. 30. 6. 1868 r.

4.5.1900r. został ustan. I Kapłanem ks. Edmund
Gröbner urodz. 16.11.73 w Ujexidzie, ord. 30.9.1899r.

II Kapelan ks. Wiktor Henry Furdax. 20. 4. 1864 w By-
tomiu G. St. wysw. 22. 6. 1901 r. ustan. 16. 8. 1901 r.

Ks. Brunon Aleksander + Katecheta (zob. 1.7.96r.)
1901 - Paraffia lionyta 11760 Kat. 1369 pr. 185 ind.

Kiejnowo: pol. podm. 1896, szkoly i t. d.

Probock: Mr. Carol Grubelman (nob. 98th)

I Kapelan (zob. 1908r. II Kapelan (zob. 16. 8. 1909r.)

Spatecheta (vol. 1896r.)

W dniu 3 kw. 1902 r. objął parafję sw. Michała arch.

Ps. Bacon Alexander & jako proboscis. Ur. 24.9.69 - w Ryb
(rok 1.9.69)

8.9.1904r. został ustan. II Kapłanem ks. Franciszek Marks f., urodz. 25.10.1880r. w Mystkowicach, ord. 21.6.04.

1.10.1904r. został ustan. Katechetą przy Krób. Kat. seminarjum ks. Antoni Kłose f., ur. 29.12.1874r. w Strzelcach, wysw. na Kapłana 21.6.1899r.

14.11.1904r. został ustan. I Kapłanem ks. Paweł Łopata f., ur. 25.1.1877r. w Wodzisławiu, ord. 23.6.1902r.

Komornik ks. Antoni Grafrank, emer. proboszcz z Kunowa, urodz. 5.11.1841r. w Gósciecinie, ord. 27.6.1867r.

1.6.1905r. został ustan. dyrektorem seminarjum, ks. Feliks Werner, ur. 15.9.1874r. Thron, wysw. na Kapłana 21.6.1899r.

12.8.1905r. objął miejsce I kapłana ks. Paweł Kucyka urodz. 16.7.1874r. w Śiedlicach w prąd. ord. 21.6.1904r.

13.11.1905r. objął posadę II Kapł. ks. Karol Polak f. ur. 3.12.1880r. w Łabętkowie, pow. rac. wysw. 23.6.05r.

Ks. Antoni Kłose (z 1.10.04) ks. Ant. Grafrank (z 14.11.04r.)
Proboszcz, Brunon Aleksander (z 4.1902r. zoh.)

1905r. Od parafji oleckiej oddano chudobę ze Szraiberowem, Szumirad, Kamieniec.

1906r. W stycz. zmarł w Oleśnie były proboszcz w Kunowie ks. Antoni Grafrank. Nieboryczyk zez. się w 1841r. 5-go list. w Gósciecinie, wysw. 27.6.1867r. a od października 1886r. przez szereg lat był prob. w Kunowie.
1906r. Prob. Brunon Aleksander (z 3.4.1902.)

I i II Kapłan rob. 12.8.1905. i 13.11.1905r. - 24.3.06
Kat. Emanuel Fajfolt f. ur. 26.12.78, ord. 20.6.03r.

1907r. Proboszcz Brumon Aleksander (zob. 02r)

I Kapelan P. Kucka (z. 12. 8. 05r) (Katecheta

II " " Karol Polak (z. 13. 11. 05r) {Em. Fafflok z. 06r.}

1908r. bez zmian

23. 6. 1909r. ustan. zostat I Kapelan, ks. Wiktor
Przybasz, urodz. 4. 4. 82r w Goraidziach pow. Stare-
Lecki, wyswina kapłana 25. 6. 1907r.

1910r. bez zmian. - Od 11 października 1910r. zostat
ustan. II Kapelan ks. Pawel Wycisko ur. 13. 5.

1882r. w Górnych Łaziskach pow. przer, ord. 17. 6. 1909r.

Katech. Emanuel Fafflok ur. 26. 12. 78, ord. 17. 6. 1909r.

Proboszcz: Br. Aleksander (02r) (20. 6. 1903r.)

I Kap. Wiktor Przybasz (z. 09r.) II Pawel Wycisko (z. 10r.)

1. 12. 1910r. zostat ustan. II Kapelanem ks. Henryk

Warner f, ur. 12. 8. 87r z. ordyn. 17. 6. 09r.

Proboszcz: Br. Aleksander (02r) Katecheta

Emanuel Fafflok (zob. 09r.) i 06r.

W r. 1911 liczyła parafia św. Michała Archanioła 10 tys.

444 kat. 1479 prot. 181 żydów.

W mieście 4574 kat. 713 prot. 181 żydów.

Kościół pielgrzymkowy św. Anny, - II Kościół św. Rocha.

Kaplica św. Franciszka z Asyżu w powiatowym

"Domu chorych".

Wójciechów z Borkami 1012 kat. 71 prot.

Broniec 301 kat. (Kaplica św. Gregorza męcz) 543 kat.

Woloszów z Walsami 517 kat. 29 prot.

Szywałd z Kamieniem 567 kat. 31 prot.

Walpurg i Rosenhain 163 Kat. 3 prot.

Filja W. Borki z siedzibą O. Franciszkanów (w. Kar-
z Borecką Kuźnią, Christianen = Tęcowa Teo- (cin)
lonja 948 Kat. 30 prot. 1 iyd.

Filja: Włodrynia sw. Jana Chrzciciela 337 Kat. 19 pr
Stary i Nowy Teetbasin 75 Kat.

1911r. We W. Borkach był gwardjanem O. Klawery
Zgolińsk i ur. 20.7.1876r. w St. Kutkowicach, ord. 23.6.1902r.
2. Ojciec Fabjan Gielnik i wikary, ur. 11.10.62r. na Górze
sw. Anny, ordyn. 24.9.1887r.

3. Ojciec Stanisław Kraus i apostołski misjonarz Ziemi
świętej, urodz. 23.11.1857r. w Pyskowicach ord. 21.1.84r.

4. Ojciec Augustyn Gabor i ur. 8.12.1878r. w Suchych Ło-
nach, wysw. 21 czerwca 1904r.

5. Ojciec Edward Dytko i ur. 8.12.1872r. w Zieloncu,
powiecie Opolskim, wysw. 23.6.1900r.

Oprócz tych 7 braci laików.

Szkoty 1911r.

Wyższe: przy królewskim Katolickim seminarjum
nauczycielskiem 83 Kat. uczni.

Preparanda 87 Kat. uczni. — Symultanna wyższa
męska 17 Kat. 12 prot. uczni.

Sym. wyższa żeńska 31 Kat. 10 pr. 7 iydówek.

Ludowo:

Olesno 11 klas 762 Kat. 187 prot. 67 iyd. dz.

Wojciechów 4 kl. 219 Kat. 11 pr.

Stare Olesno 3 " 107 " 12 " dz.

Broniec 2 kl. 81 kat. dz. — W Borkei 3 kl. 196 kat. 4 par.
Gronowice i Gmerwona Jelonja 3 kl. 147 kat. dz.
M. Borkei 3 kl. 130 k. dz. — Wobornów z Walcami 3 kl.
121 kat. 5 par. dz. — Ciarki z Charlottenfeld 1 klasa
87 " " " " — Szywałd 2 kl. 113 k. — Walspierz
2 klasy 51 kat. dz.

1912 r. Proboszcz: zob. 3. 4. 1902 r. ks. Br. Aleksander.

I. Kapelan Wiktor Przyłus (zob. 23. 6. 09 r.)

II. " " Paweł Wycisko (" 11. 10. 1910 r.)

Katecheta: Oswald Kotodziej (1. 4. 1912 r. ustan.
15. 7. 1913 r. został ustan. II Kapelanem ks. Józef Walic-
zek f. urodz. 26. 12. 1888 r. w Rudoltowicach pow. psnenski
Proboszcz, dz. kon. i I kap. zob. 09 r. 23. 6. W. Przyłus.

Katecheta: Oswald Kotodziej (zob. 1912 r.)

18. 10. 1913 r.

Oleśno. Do zdjęć fotograficznych kościoła
parafialnego w ostatnim dodatku ilustrowanym
„Świat katolicki“ nr. 3. Nowy kościół parafialny
został poświęcony 18-go października 1913 r. przez
ks. Kardynała Koppa. Była to — jak nawiasem wspo-
minamy — ostatnia konsekracja kościoła zmarłego
ks. Kardynała. O kościołach pątniezych św. Anny
i św. Rocha powiadają znawcy zabytków artystycznych
na Śląsku Lutsch i Burgemeister, że są „najinteresowniej-
sze kościoły drewniane wschodniej części Niemczech“.

19. 9. 1914 r.

Zmarł

Wiktor Przy-
lus, ks. I Kapelan w Oleśnie. Zmarł urodził 4 kw.

1882 r. w Goraidziach; ordyn. 25. 6. 1907 r. — Przemyt
33 lata, Kapłanem 7 lat.

3. 10. 1914 r. objął miejsce Kapelana, po zmarłym ks.
Wiktorze Przyłusie ks. Emil Hoffmann f. jako II
Kapelan, urodz. 16. 3. 1888 r. w Imielnicy, ord. 18. 6. 1914 r.
1914. Proboszcz: Brunon Aleksander (zob. 3. 4. 02 r.)
I Kap. J. Waliczek (zob. 15. 7. 1913 r.)

II. Kapłan Emil Hoffmann † (zob. 3.10.1914r.)

Katecheta Oswald Kotodziej (z. 1.4.12r.)

1915r. parafia liczyła 9200 kat. - Prob. p. 1902r.

2.8.1915r. został ustan. I kapł. ks. Fedor Figulla †
urodz. 3.3.82r. - wysw. 22.6.1908r.

II Kapłan ustan. 31.8.1915r. ks. Stanisław Smieja †
urodz. 8.11.1889r. w ... ord. 13.6.1915r.

Zastępstwo dyrektoriatu powierzono ks. Feliksowi
Wernerowi (wyszy nauczyciel). Urodz. 15.9.1874r.
w Łąbkowicach, wysw. 21.6.1899r. Ust. 1.6.1905r.

W roku 1916 był gwardjanem O. Kolumbanus Sobota,
urodz. 6.5.81r. w Pucniku, ordyn. 22.6.1907r. był w Pa-
newniku Ojcem, następnie gwardjanem w W. Borkach.
Ojciec Alfons Rogosz † wikary Misji Apost. urodz. 28 lip.
1858r. wysw. 26 maja 1885r.

Ojciec Kamil Bolezyk † ur. 21.3.65r. wysw. 10.8.1889r.

" " Albanus Sobota † ur. 14.1.1871r. " " 14.8.1896r.

" " Dominik Koszyk † " 4.11.1888r. " " 18.6.1914r.

Prócz tych 2 laików.

1 marca 1916r. Imart Brunon Aleksander, dziek.
monorowy i prob. w Oleśnie. Im. ur. 24.9.1869r. wysw.
11.6.1894r. - Żył 47 lat; kapł. 22 lata.

3 marca 1916r. został ustan. II Kapłanem ks. Jerzy
Polak, urodz. 24.4.1884r. w Łąbkowie, ord. 18.6.1914r.

25.10.1916r. został ustan. proboszczem przy Kościele
św. Michała arch. ks. Paweł Foik †, ur. 9.12.1878r. w Głó-
wicach, wysw. 21.6.1904r. - 1909r. był prob. w Łąbkowie.
1.9.

1916r. liczyła parafia 9200 dusz.

1917r. 22. 9. objął miejsce II Kapelana, ks. Józef Czabon † ur. 19. 3. 93 r. w Turn. Górach, ord. 10. 6. 1917r. Ojciec Henryk Sollarz do pomocy w „Domu chorych”. Urodz. 18. 3. 1887r. wysw. 18. 12. 1915r.

ks. Feliks Warner, dyrektor seminarjum (z. 05r)
Wr. 1918 - jak 1917r. - Parafia licz. 9200 dusz.
Spomocni do Janowa - Giszowice.

Olesno. Dnia 17-go września poęgnął się z naszą parafią Czig. ks. kapelan Schliwka. Krótki był pobyt jego w naszej parafii, ale mimo to zdobył sobie serca parafian. Był on dla nas prawdziwym pocieszycielem i pasterzem; główny cel jego pracy był ratunek dusz nieśmiertelnych. Niech mu Pan Jezus wynagrodzi kiedyś w niebie wszystkie jego trudy i ofiary. Zachowamy pamięć jego modlitwach naszych i dziękujemy mu na tem miejscu staropolskim „Bóg zapłać!”

Wdzięczni parafianie.

Olesno. Dzisiaj, dnia ósmego maja, poęgnął naszą parafię ks. kapelan Kudelko. Przebywał między nami tylko ośm miesięcy, ale zjednał sobie wszystkie serca ojcowską miłością i wielkiem przywiązaniem do ludu swego. Był gorliwym pracownikiem w winnicy Pańskiej, pierwszym w konfesjonale, żarliwym kaznodzieją na ambonie, pilnym i wiernym szafarzem łask Bożych. Nie dziw też, że lubo tak krótki czas dla naszej parafii pracował, kwitnęła częsta komunja św. My parafianie życzymy z całego serca czcigodnemu księdzu obfitego żniwa pracy duchownej w nowej parafii Nakłowskiej. Niechże tam pracuje jako proboszcz ku zbawieniu dusz sobie powierzonych; niechajże Pan Bóg mu błogosławi raczy i wynagrodzi wszelkie trudy i cierpienia, czego z całego serca życzą

8. 5. 20r. Parafianie w Oleśnie.

1. 7. 1920r.

został ustanowiony

I Kapelanem, ksiądz

Józef Kaduck † urodz.

19. 7. 1888r. w Przanowicach, ord. 10. 6. 1917r.

Proboszcz:

ks. Paweł Fwik † (z. 16r.)

II Kapelan - vacat

Ojciec Henryk Sollarz

zob. 1917r.

Katecheta ks. Filip Pandel † ur. 25. 5. 1886r. w Suchych Łanach w pow. strzelińskim, ord. 22. 6. 1911r.

5. 8. 1921r. został ustan. II Kapelanem ksiądz

Karol Biela †, urodz. 5. 9. 1893r. w Gliwicach, wysw. 19. 6. 1921r.

Prob. Paweł Fwik † (z. 25. 10. 1916r.)

I Kapelan Józef Kaduck (zob. 1. 7. 1920r)

1922 r. Proboszcz: ks. Paweł Foik (zob. 25.10.1916 r.)

Kapelan I ks. Emil Gebula z urodz. 4.1.1887 r. w Kar-
lubcu, wysw. 22.6.1911 r. Ustan. 1922 r.

Kapelan II ks. Karol Biela (zob. 5.8.1921 r.)

Parafia liczyła 9200 kat.

12.1.1925 r. objął miejsce I-go kapelana ks. Jan
Waleczko, urodz. 28.8.1900 r. wysw. 2.3.1924 r.

19.3.1925 r. został ustan. II kapelanem ks. Wilhelm
Skowronek, urodz. 17.12.1898 r. wysw. 15.2.1925 r.

Ks. Emanuel Fafflok, prorektor, urodz. 26.12.78 r.
w Kucie Jerzego, wysw. 20.6.03 r. ustan. 24.3.1906 r.

13.10.1926 r. objął posadę kapelana tymczasowo,
ks. Franc. Strauch, urodz. 24.4.89 r. wysw. 20.6.1920 r.

Proboszcz: P. Foik z zob. 1916 r.)

I kapelan ks. Jan Waleczko (zob. 12.1.1925 r.)

II " " " Wilhelm Skowronek (zob. 19.3.1925 r.)

28

7.1927
Olesno. Odpust św. Anny. Tegoroczny odpust
świętej Anny ucierpiał po części wskutek niepogody. Licz-
ba pątników była cośkolwiek mniejsza, aniżeli po inne lata.
Przypuszczalna liczba pątników dochodziła do 15 000 osób.
Pociągami pozarozkładowymi przybyło około 2000 pątni-
ków. Uroczystości rozpoczęły się w sobotę uroczystymi
nieszporami. Większa część pątników, którzy przybyli w
sobotę, przebyli tę noc w kościele na modlitwie. Nastę-
pnego dnia, w niedzielę, odbyła się o godz. 9 niemiecka
suma, a następnie polska. Podczas kazania O. Francisz-
kanina wierni wypełnili szczerze cały cmentarz przed ko-
ściołem, słuchając w skupieniu słowa Bożego. Po nabo-
żeństwie wrócili pątnicy do miasta, skąd zaczęli się
zwolna rozchodzić. Ostatnie procesje opuściły miasto późno
wieczorem.

Lic. 28

23.10.1927 r.

został ustanowio-
ny I kapelanem
ks. Eryk Puchata z
urodz. 12.3.89 r.

wysw. 25.6.1916 r.

II. Wilh. Skowronek

Proboszcz P. Foik (zob. 1916 r.) - Waldemar Odelga,
licencjat teol., radca studyj przy miejskiej
szkole.

1928r.

Olesno. Dzięki staraniu naszego wielbnego ks. proboszcza otrzymaliśmy w zeszłym roku dzwony. Uroczystość poświęcenia ich zostanie nam zawsze w pamięci. Również dostaliśmy piękne wykonane stacje Drogi Krzyżowej. Na początku lutego odbyły się za staraniem ks. proboszcza rekolekcje dla dziewcząt i niewiast, a w połowie lutego dla mężów i młodzieńców. Odprawione zostały rekolekcje przez wiel. Ojca Gabriela T. St. B. z Bytomia. Niechaj ziarno zasiane przez niego w sercach parafjan rośnie i wyda plon obfity. Wielbnemu Ojcu Gabrielowi dziękujemy za jego piękne kazania. Życzymy mu obfitego żniwa z jego pracy około zbawienia dusz. I wielbn. ks. proboszczowi na tem miejscu serdeczne składamy dzięki. Życzymy, aby jeszcze jak najdłużej mógł pracować jako duszpasterz w parafji naszej. 28

Wdzięczni parafjanie z Olesna.

21. 2. 1928r.

został ustanowiony
II Kapelan Ks. Alojzy
Tyllak, urodz. 3. 1. 99r.
w Siemianowicach,
wysw. 29. 1. 1928r.

Proboszcz:

Paweł Foik (zob. 1916r.)
I kapr. Wilhelm Sko-

wronek (zob. 1925r.) Waldemar Odolga (zob. 1927r.)

1. 9. 1929r.

Olesno. Nowe dzwony. Tutejsza parafia zakupiła nowe dzwony, które odlano w lejarni firmy F. Otto w Memelingen. Dzwony ważą: 20, 12, 10, 6, 1,8 i 0,6 centnarów, serca wszystkich 6 dzwonów razem 12 centn.

Olesno. Uroczystość odpustowa. Przy pięknej pogodzie odbyła się w niedzielę 1-go września uroczystość odpustowa św. Rocha. W godny sposób uczcili parafjanie ten dzień, prosząc gorąco Świętego o jego wstawiennictwo u Boga i dalszą opiekę. Polskie nabożeństwo odprawił O. Salvatorjanin Innocenty Krall. Wiernych przybyło na tę uroczystość przeszło 8000, z których wielka liczba przystąpiła w tym dniu do Stoła Pańskiego. 29 r.

22. 2. 1929r.

Obył posadę I Kapr.
Ks. Jan Madeja, urodz.
24. 11. 1896r. ord. 2. 3. 24r.

2. 7. 1929r. został ustan. Ks. Karol Thiersch II Kapelanem, urodz. 6. 3. 1901r. w Gliwicach, ord. na kapłana 30. 1. 1927r.

1. 10. 1929r. został ustanowiony Ks. radca studyj Oswald Kołodziej przy państwowej niem. szkole wyskiej. - Urodz. 10. 10. 1883r. ord. 22. 6. 1908r.

Olesno, Nowy cmentarz. Zarząd kościelny parafji oleskiej zajął się na ostatnim posiedzeniu sprawą urządzenia nowego cmentarza. Dotychczasowy cmentarz okazał się za szczupły, przeto musi być albo rozszerzony, albo też urządzony drugi cmentarz.

8.12.1929r.

Olesno. Z parafji. Święto Niepokalanego Poczęcia Najśw. Panny Marii (8 grudnia) obchodziła tutejsza Kongregacja Marijańska polska bardzo uroczyście. Podczas Sumy polskiej przystępowały członkinie do Komunii świętej generalnej. Po południu odbyło się zgromadzenie a po nabożeństwie niezapornem od 4 godziny odegrała wyćwiczona w tym celu grupa aktorów teatr w dwu sztukach. Pierwsza sztuka religijna: „Dwie matki”, bardzo wzruszająca; druga sztuka zabawna: „Pilnuj obowiązku swego!” bardzo wesoła.

Licznie zgromadzeni parafianie z wielkim entuzjazmem witali występujące na scenie aktorki, darząc je ciągle oklaskami.

Cześć naszym aktorkom, które po większej części są służacami, i które dopiero po skończonych robotach służby swej długimi godzinami wieczornymi się ćwiczyły, nie lękając się trudu, ażeby święto swej Matki Najśw. sobie, swym siostram i parafjanom uprzyjemnić i dać im choć na parę godzin sposobność, zapomnieć o trudach tego życia.

Dziękujemy na tem miejscu serdecznie naszemu prezesowi, czcigodnemu ks. kapelanowi Madeji za pomoc i poparcie w doprowadzeniu do skutku naszego polskiego teatru. Cześć Marii!

Olesno. Pierwsza Komunia św. Wielki i radosny dzień obchodziła parafia oleska w niedzielę, dnia 1 czerwca b. r. Po raz pierwszy przystępowały dziatki polskie do Komunii św. w liczbie 28. Nabożeństwo odbyło się o godzinie 9.30 rano. Działki zostały odprowadzone ze szkoły przez Wielebn. księdza do kościoła. Kazanie do dziatek wygłosił ks. prob. Voik.

1.6.30r.

Olesno. Świętokradztwo. W kościółku św. Anny skradli złodzieje relikwię św. z głównego ołtarza. Kradzież spostrzeżono przy takiej okoliczności: We wtorek 3 czerwca miał być chowany niejaki P. na cmentarzu św. Anny. Pogrzeb był zamówiony z mszą św. i konduktem. Gdy kościelny zdjął obrus ołtarzowy, zauważył brak poświęconego kamienia marmurowego ze świętą relikwią. Naturalnie msza święta odbyć się nie mogła. O kradzieży powiadomiona została policja kryminalna. Całe Olesno zachodzi w głowę, kim są złodzieje i dla czego właśnie skradziono li tylko świętą relikwię ołtarzową?

3.6.30r.

Olesno. Odpust na świętą Annę. W sobotę, dnia 26 lipca, obchodzono w Oleśnie wielką uroczystość, która zgromadziła wielką rzeszę pobożnych. W kościółku, poświęconym patronce tego dnia św. Annie, znanym na całym Górnym Śląsku, znajduje się jej obraz, słynący cudami, który przyciąga do siebie bardzo wiele pątników. Istnieje on już 500 lat. O przyczynie powstania kościółka i wielkiej czci, jaką święta Anna na tem miejscu doznaje, utrzymuje się podanie, zapisane w roku 1679 w księgach kościoła, następującej treści: Przed 300 laty wpadła pewna dziewczyna, imieniem Anna, w ręce rabusiów. wałęsających się w okolicznych lasach. Kiedy widziała, iż żadna ludzka moc nie zdoła ją wyratować, wezwała pomocy swej patronki świętej Anny i schowała się za sosną. Patronka jej nie opuściła w potrzebie, rabusie nie spostrzegli jej i dziewczyna, uratowana tak cudownie, powróciła do domu. Pień owej sosny z korzeniami znajduje się jeszcze w ziemi za ołtarzem. Pobożni ludzie odkrawają drzazgi z owej sosny i dotykają nią bolące zęby. Wiele cudów zaszło tutaj i dlatego też ilość pątników dochodzi nieraz do 10000 a do spowiedzi przystępuje po 6000. Kościółek jest bardzo mały i z tego powodu nie może pomieścić tak wielkiej rzeszy pątników, jaka rokrocznie tutaj przybywa.

30.

23.9.1930r.

został ustanowiony
II Kapelanem ksiądz
Bernard Rzedzko
Urodzony 12 maja 1905r.
w Raciborzu, wyswigoz
2.2.1930r.

Proboszcz: ks. P. Foik.

zob. 25.10.16r.

I kapelan ks. Karol

Thiersch (z. 2.7.29r.)

Oswald Kotodziej, zob.
1.10.1929r.

d Hope, po czterechset krzy-
odwiedził Eskimosów
żadnego skutku. N
zapuszcza się trzykroć
łód. Również bezskutecz
opuszczonego, umierające

aribu albo Reniferów w
nad zatokę Hudsonską w
metrów — z powrotem
z zamiarem katechiz
e i Ojciec Lecorre op
wybrza Alaski aż do mo
zac wiele dzieci.
acasse wyruszywszy z Be
a wśród Eskimosów na w
on na tem polu godnym
i się tej pracy całem serce
otnie i przepędzając z ten
go następcy Ojcowie Obla
nie nie zdołali wtedy utwo-

49a Olesno. Dzień 8 grudnia był dla całej naszej parafji a zwłaszcza dla polskiej Kongregacji Marjańskiej radosnym dniem. Oto 25 lat upłynęło, jak śp. ks. dziekan Aleksander założył u nas tę Kongregację. Pierwsza przełożona była tedy panna Marja Wieczorkówna. Wtenczas naraz przyjęto około 280 członkiń z miasta i wiosek. W roku 1910 sprawiłyśmy sobie śliczną chorągiew. Prezesem był tedy sp. ks. K. Pollak. Teraz na czele Kongregacji stoi ksiądz proboszcz Foik, który się gorliwie zajął przygotowaniem jubileuszu. Rekolekcje poprzedziły naszą uroczystość w dniu 8 grudnia. Przed południem było nabożeństwo z asystą i Te Deum i poświęcenie nowej ślicznej chorągwi. Po południu miałyśmy uroczyste zgromadzenie z przyjęciem 20 nowych członkiń. Po uroczystości kościelnej była zabawa przy kawie, na której jubilatki z rąk przewiel. ks. proboszcza otrzymały srebrne różańce; potem odegrano kilka sztuk teatralnych. Serdeczne dzięki składamy przewiel. ks. proboszczowi za jego trudy i starania, dalej O. Franciszkaninowi za jego pracę i zarządowi Kongregacji, osobliwie gorliwej przełożonej Marji Rzepka. 30

W 15-tą rocznicę zgonu

sprawiedliwego sługi

Bożego

ś. p. ks.

Aleksandra

proboszcza parafji oleskiej.

Zbliża się dzień 1-go marca, dzień rocznicy śmierci Św. pamięci ks. Proboszcza Aleksandra, który zasłużył sobie na wdzięczną i długą pamięć u wszystkich oleskich parafjan. Był bowiem wzorowym proboszczem i niezmordowanym pracownikiem w winnicy Pańskiej. Przykładność Jego życia była znana w całej okolicy. Cieszył się szacunkiem ludu i szczególnie zaufaniem, jako spowiednik. Usposobienie Jego — była to głęboka skromność i pokora. Mógł śmiało o sobie powiedzieć: „Zapał dla Chwały Bożej trawi mnie.“ Za jego też staraniem został zbudowany nowy kościół w Oleśnie, klasztor Ojców Franciszkanów w W. Borkach i kościół w Chudobie.

Ks. prob. Aleksander nie nadużywał swojego stanowiska kapłańskiego dla celów germanizacyjnych, bo nie takie zadania ma ksiądz i Kościół katolicki tutaj na ziemi. Księdzu Aleksandrowi nie chodziło o przysporzenie państwu zgermanizowanych obywateli, lecz o wychowanie dobrych katolików, wier-

nych synów Kościoła Św. i lojalnych obywateli. Bardzo troskliwą opieką otaczał swych polskich parafjan, którzy stanowią olbrzymią większość w parafji. Stałe upominał naród, aby pielegnował mowę i obyczaje polskie, a sam jako idealny wzór kroczył naprzód.

Takiej szczerości, okazanej w słowie i czynie, ludowi polskiemu nie oczekiwano po śp. księdzu, ponieważ przed objęciem probostwa był prefektem przy miejscowym seminarjum, gdzie polskości swej nie okazywał, ze rozumiałych zresztą przyczyn.

Ks. prob. Aleksander był kapłanem sprawiedliwym, który umiał swoje obowiązki prawdziwie paść a nie wywoływać rozdział i wynaradawiać. Wkrótce też stał się ulubieńcem całej parafji. Jego gorliwość i sprawiedliwość zjednały mu wszystkie serca. Kiedy objął probostwo, powstały za jego staraniem różne polskie towarzystwa, jak na przykład: „Związek Polsko-Kat. Robotników“ i „Polska Kongregacja Marjańska. Ponieważ polski śpiew w oleskim kościele pozostawiał wiele do życzenia, postarał się, aby go dobrze ćwiczone w towarzystwach. Śpiewając na chórze, miał być przykładem dla wszystkich wiernych. W

krótkim stosunkowo czasie parafjanie śpiewali wcale nieźle.

A dziś co mamy?... Z obawy, aby to echo polskiej pieśni za silnem nie było, zakazuje się polskim kongreganistkom śpiewać na chórze, który przecie zbudowany w lwiej części za polskie grosze. Dziś chór ten jest tylko dla członków niem. kongregacji. Ks. proboszczu, gdzie sprawiedliwość? Czy my nie mamy tych samych praw wobec Boga Jedyne? A co się stało ze Związkiem Polsko-Kat. Robotników?

Zasługą ś. p. Ks. Aleksandra było też wprowadzenie nabożeństw różańcowych i majowych oraz nieszpory dla polskich parafjan. Ks. prob. Aleksander postarał się również dla polskich związków i parafjan o piękne książki

polskie, o pisma i broszurki, nadsyłane regularnie przez OO. Jezuitów z Krakowa, które były godną rozrywką w wolnym czasie. **Dzisiaj nie polecają nawet księży „Poświata Niedzielnego”,** natomiast wykrzykuje się z ambony, aby każdy zaabonował to wstrętne piśmiśło „Kurjer“, które nieraz ohydnie bluzga na wszystko co polskie. Ta szmata ma się znajdować w polskiej chacie. **My chcemy polskiej gazety!**

Dziś kler niemiecki wypowiedział bezwzględną walkę polskości, a czyni wszystko, aby germanizować, szczególnie młodzież polską, starając się ją przerobić na Niemców, nie bacząc na to, że przez gwałtowną germanizację zostanie zniszczona nieraz ostatnia isierka prawdziwej wiary w duszy człowieka. Gdzie sumienie? **Czy Niemiec niedowiarek lepszy dla was, niż Polak wierzący? Zapomnieliście czasy „Kulturkampfu.“** Któż to wtenczas był waszą ostoją i podpora w ucisku? A stokroć gorszym jeszcze wrogiem Kościoła jest komunizm. Pamiętajcie, że **kto wiatr sieje — burzę zbiera!** My wam ślubujemy, że naszej najświętszej rzeczy, to jest mowy ojczyźnej nie zaprzędamy, nie potraficie nam jej wyrwać przenigdy! Jesteśmy dumni z niej! Przetrwała czasy Bismarcka — przetrwa i was hakatyści.

Z dumą możemy się wyrazić:

„O ty droga polska mowo, arko nasza drogocenna,
Wróg przypuszcza na cię szturm, lecz
walka jego daremna.
I napawa się wciąż złością, szukając
sposobu
I już całe lat szeregi wpycha cię do
grobu.
Lecz daremna wojna przeciw polskiej
mowie.
Bo jej Matka i Królowa mieszka w
Częstochowie.“

Gdyby Ś. p. ks. Proboszcz Aleksander dzisiaj jeszcze był duszpasterzem między nami, nie potrzebowalibyśmy walki staczać o nasz polski charakter, a kościół nie byłby zarażony przez odszczępieńców.

Pamiętam słowa, które wypowiedział obecny ks. proboszcz Foik przy swoim wprowadzeniu, że pójdzie śladami swego poprzednika, ale okazało się później, że to były słowa nieszczerze. **Takie postępowanie nie licuje z godnością kapłana.**

Czy ten judaszowski grosz rządowy jest wart tego, aby dla niego postępować wbrew zasad nauki Chrystusa?

My Polacy olekiej parafii mamy wielki dług wdzięczności względem zmarłego Ks. Prob. Aleksandra. Pamięć o nim nie zaginie w nas, póki naszego życia. A w rocznicę śmierci pomodlimy się gorliwie, za niego, aby mu Bóg sprawiedliwy dał nagrodę za zasługi, które położył dla świętości Kościoła.

Wdzięczni polscy parafianie.

14. 3. 1932 r.

Wojciechów. Poraz pierwszy obchodziła miejscowość W. rocznicę chwili, bo nowożytny świątorny ks. misjonarz ródak odprawił w poniedziałek 14 marca, swoje prymicje. Dla tego też miejscowość cała przybrała się w szatę świąteczną. Msza św. została odprawiona w kościele parafialnym św. Michała arch. w Oleinie. Cała wioska jak i ludność z sąsiednich wiosek brała udział w tej niezwykłej uro-

tata odprawiona w kościele parafialnym św. Michała arch. w Oleinie. Cała wioska jak i ludność z sąsiednich wiosek brała udział w tej niezwykłej uro-

czystości. Dawno nie widziała parafia oleska tak
podniosłej uroczystości, w której by ludność parafjalna
brała tak liczny udział. Z procesją prowadziła reszta
parafjan z probostwa w Oleśnie Komisarza mar-
janhillskiego Tomasza Respondka, oraz związki
Kościelne ze swemi atandarami jak: Polska Kongre-
gacja Maryńska, polska Straż Honorowa oraz
słonkinie Rozarica św. do nowego Kościoła para-
fjalnego w Oleśnie. — Kazanie polskie wygłosił
Komisarz Jacek Skiba z Krakowa, przyja-
ciel prymicjanta, który pochodzi z sąsiedniej wsi
Gronowic a przebywa w Krakowie. — Niemieckie
Kazanie wygłosił K. probosz z Jerny Polak ze Star-
Olesna. Ludność parafjalna brała dlatego
tak liczny udział w tej uroczystości, ponieważ
były to pierwsze od niepamiętnych czasów, pod-
czas których rozbrzmiewał w Kościele śpiew polski
w czasie tak podniosłej uroczystości. Parafjanie i przy-
mierzantowie najobfitszego błogostawieństwa Bo-
żiego w winnicy Pańskiej. — Prymierzant urodził
się 7 gr. 1907 r. święcenia otrzymał 6.3.1932 r.
Ojciec Tomasz Respondek znajduje się w domu
misyjnym św. Bonifacego w Lurgowcu. Prócz
niego znajduje się 6 osób, 8 laików i 40 wycho-
wanków.

Wielkie Borki, pow. oleski. Dwudziestopięciolecie klasztoru franciszkańskiego. Znany na całym Śląsku klasztor O. O. Franciszkanów w Wielkich Borkach w powiecie oleskim, który jest największym klasztorem tego rodzaju na Górnym Śląsku, obchodzi w tym roku 25-lecie swego istnienia. Z okazji tej odbędzie się wspaniała uroczystość, prawdopodobnie w maju, w której weźmie również udział Najprzew. ks. biskup dr. Bertram.

2.5.1932r.

został ustanowiony
I Kapłanem Krzydlor
Przybył, nr. 16.4.01r.
w Pilchowiecach, wys-

więcony na kapłana 30.1.1927r.

Probowacz, Paweł Foik (zob. 16r.) - B. Rzedeczko 2 kap. }
Oswald Kołodziej (z. 29r.)

15 maja 1932r. W pierwsze św. Ziel. Świątke, przystępowały dzieci w W. Borkach do pierwszej Komunii św. w Kościele OO. Franciszkanów. O godz. 8.30. zebrała się dziatewa w starym kościele dokąd przybył tutejszy gwardjan Oj. Makary Barba i w uroczystej procesji z orkiestrą poprowadził dziecię do nowego kościoła św. Marcina, gdzie wygłosił kazanie polskie oraz i niemieckie. Następnie odebrał ślubowanie od polskich dzieci, potem od niemieckich. W czasie uroczystej Mszy św. przystąpiły dzieci do Stołu Pańskiego i to polskie w liczbie 25, niem. 9. Po nabożeństwie zaprosili OO. Franciszkanie dziatewę na śniadanie do klasztoru, gdzie każde dziecko otrzymało na pamiątkę tak w uroczystej chwili piękny obrazek w ramkach.

Wr. 1933 byli następnymi OO. Franciszkanie we W. Borkach: 1. Makaryusz Barba Oj. gwardjan
Urodz. 11.12.1890, ord. 8.4.1916r.

2. Ignacy Morawiec wikary, ur. 5.9.85, ord. 24.6.13r.

3. Placydy Smerygiel p. ur. 4.9.79. ord. 22.6.1907 r.
4. Daniel Lacheta, ur. 12.7.82 r. " 7.8.1927 r.
5. Alfons Ryymelka, ur. 11.12.1902 r. " 13.3.1929 r.

Prócz tych 4 braci i 13 keryków nowicjuszów.

9.6.1933 r.

objął posadę I Kapelana
ks. Antoni Paleja p. urodz.
21.12.1905 r. w Szybowicach
pow. olecki, wyśw. 29.1.1932 r.
Proboszcz: P. Foik (sob. 16 r.)
I. Kap. B. Rodeck. (30 r.)
Dawid Polodziej (29 r.)

Nowy zastęp Franciszkanów. 33

Olesno. W klasztorze w W. Bor-
kach odbyły się onegdaj obłóczyny 14
młodych Franciszkanów. Sumę uro-
czystą celebrował O. Ignatius w asyś-
cie O. O. Hartmanna i Innocentego.
O. Ignatius przemówił do młodych za-
stępów św. Franciszka w słowach do
serca idących. Nazwisko nowowy-
święconych są: Jan Lassak z St. Ujaz-
du, Alfons Placzek z Łagiewnik, woj.
śląskiego, Hermann Baron z Kędzie-
rzyna, Hubert Nitsche z Lewina, pow.
kłockiego, Emil Drung z Tułów, pow.
oleckiego, Willi Langwitz, Franc. Co-
bulla z B. omia Richard Szweđa z
Katowic, Ernst Myrczik z Biskupic,
Marcin Kulla z Głubczyc, Alfons Ma-
chinek, Franciszek Spyra z Szczedrzy-
ka, pow. opolskiego, Benno Schöcke i
Joachim Ernst z Wrocławia.

Bierzmowanie w dekanacie olekim.

Olesno. W ostatnim czasie udzielał J. Em. Ks. Kardynał
Bertram Sakramentu Bierzmowania w dekanacie olekim.
Kilkaset osób było bierzmowanych w samem Olesnie jak
i w kilku innych miejscowościach. Podróż swoją wizy-
tacyjną i arcybiskupską zakończył Jego Eminencja w Go-
rzenie, skąd powrócił samochodem do Wrocławia przez
Kuchborek-Olesnice.

Olesno. Nowowyświęcony ks. Zug odprawił w tutej-
szym kościele farnym swoją pierwszą Mszę św. Kazanie
wygłosił ks. prob. Foik. 33

Uroczystość przystąpienia do pierwszej Komunii św.

540 dzieci polskich w parafii oleskiej. 33.

Olesko. Dzień 28 maja był dniem radosnem dla wszystkich polskich parafjan, albowiem w dniu tym przystępowała dziatwa, która pobierała naukę przygotowawczą w języku polskim, poraz pierwszy do stołu Pańskiego. O godz. 9 i pół rozlegał się dźwięk dzwonów i szkoły powszechnej wychodziło 28 dziewcząt i 19 chłopców. W asyście Wielebnego duchowieństwa kroczyła dziatwa wśród dźwięków orkiestry do kościoła. Zadowoleni i rozradowanem okiem patrzymy na nie, albowiem w tym roku przystępuje nieomal jeszcze raz tyle, jak w ubiegłym. Na ambonę wchodził sam Wielebny Ks. proboszcz Foik, który wygłosił bardzo piękne kazanie, po którem odbierał od dziatwy przyrzeczenie. Pewni siebie, składają je nasi szczęśliwi malce wyraźnym głosem polskim, co świadczyło od dobrem przygotowaniu ich do pierwszej Komunii św. Odbywa się uroczysta Msza święta, którą celebrował w asyście ks. ks. kapelanów sam Wielebny ks. proboszcz Foik, podczas której przyjęła nasza dziatwa Komunię świętą. Był to wzruszający moment, albowiem zaraz po dziatwie przystępowali także i rodzice do stołu Pańskiego.

Przy tej sposobności pragniemy złożyć Wielebnemu ks. proboszczowi Przybyszowi za wszelkie trudy i mozoły około przygotowania dziatwy do pierwszej Komunii św. szczerze podziękowanie naszym staropolskiem „Bóg zapłać“. Ks. proboszcz Przybysz nie miał tego szczęścia, prowadzić sam tę dziatwę do stołu Pańskiego, albowiem powierzono jemu kilka dni przedtem parafję Bocianowice.

Podpadajaco było, że wszystkie dziewczęta i chłopacy mieli równe modlitewniki. Był to podarunek P. K. Tow. Szkólnego, za który na tej drodze składamy szczerze podziękowanie.

Parafjanin.

17 listopada 1934r. został ustan. I kapelan
ks. Jerzy Wyrowski, urodz. 25. 4. 1901r. w Tarno-
wie pow. Opole wysw. 30. 7. 1927r.

Prob. - Paweł Foite (16r.) II kap. Jędrzej z. 33r.
Oswald Potodziej (29r.)

Na Śląsku Opolskim n. 38 znowu usunięto polski napis religijny

W Oleśnie na przeciw Banku Ludowego przy Landsberger-Chaussee stoi kapliczka, na której od niepamiętnych czasów przy-
mocowana była tabliczka z polskim napi-
sem „Niech będzie pochwalony Jezus
Chrystus“.

W środę 6 bm. pojawili się robotnicy i
tabliczkę tę niewiadomo z czyjego rozkazu
usunęli. Na miejsce starej tabliczki z napi-
sem polskim wmurowano do kapliczki ta-
blicę nową z napisem niemieckim „Gelobt
sei Jesus Christus — In Ewigkeit. Amen“.

238. St. Olesno.

1581 r. Za zastugi podczaszego Hanusza Beessa v. Wrochlesa, oddano jemu miasto Olesno, które poprzednio było w zastawie.

Kościół św. Marii Magdaleny w St. Olesnie, został wybudowany i poświęcony w 1680 r. Rocznica poświęcenia kościoła bywa obchodzona w niedzielę po św. Michale arch.

1856 r. liczyła filja 950 kat, kat. 282 pr. 5 iyd. Szkoła z 1 naucz. 93 kat. 11 prot. dzieci.

Należały do filji: Skórków, szkoła sym.; 1 nauczyciel protestancki 70 kat. 32 prot. dzieci. — Siorko.

1870 r. liczyła filja 1430 dusz. — W. Borki 990 kat

Wendrynia 1950 dusz.

1886 r. Filja św. Marii Magdaleny, liczyła 1890 kat. 35 prot. 2 iyd. — Szkoła 1 kl.

Filja St. Olesno była częścią parafji oleskiej.

1890 r. Filja liczyła 383 katolików 37 prot.

Szkoła 1 kl. 127 kat. dz.

1894 r. Filja liczyła 383 k. 37 pr. — Szk. 1 kl. 144 k. dz.

1896 r. " " " 341 " 48 " — " 1 " 152 " "

1901 r. " " " 478 " 67 " " 2. 106 k. 16 pr. dz.

Od 7 sierpn. 1911 r. został ustan. lokalista przy kura-cji św. Marii Magdaleny ks. Franciszek Marx 7 urodz. 25.10.1880 r. w Mysłowicach, ord. 21.6.1904 r. Od 8.9.1904 r. był II kapel. przy kościele św. Anny.

W r. 1911 kuracja St. Olesno liczyła 1407 k. 276 prot.

W m.: 400 kat. 53 pr. - Pole Smarloty 61 k. 47 pr.

Gronowice x Łaczerwona, Tełomyja 609 kat. 167 pr.

Łiarki 337 kat. 9 pr. - Łuk. 3 k. 107 - 12 pr. dz.

1912 r. Kuratus ks. Fr. Marx f. ur. i t. d. (zob. 1911 r.) 7. 8.

1913 r. - 1914 bez zmian y.

1915. kuracja liczyła 1500 kat.

Kuratus Fr. Marx (r. 7. 8. 11.)

1917 r. Kuratus ks. Fr. Marks, otrzymał tytuł hono-
rowego proboszcza.

1918 - 1920 (jak 1917 r.)

Wśród 11 maja 1921 r. „Stostruplerzy” zamor-
dowali ks. proboszcza Fr. Marxa - zob. niżej.

Stare Olesno. (Zamordowanie ks. pro-
boszcza Marxa). Pisma niemieckie zaprze-
czają, że tutejszy ks. proboszcz Marx został zamor-
dowany przez bandy »selbstschutzu«. Piszą one,
że ks. Marx ukrywa się gdzieś u swych krewnych.
Widocznie się wstydzą tak ohydnej zbrodni, popeł-
nionej przez Niemców. Ks. prob. Marx, rodowity
Niemiec, lecz szczerzy przyjaciel ludu polskiego,
przedewszystkiem robotników, został istotnie za-
mordowany w okrutny sposób przez bandę stos-
truplerów dnia 11 maja o godz. 3 rano. Matka ś. p.
ks. Marxa pisze o śmierci zacnego kapłana, że o
wyżej wymienionym czasie zjawiała się przed
drzwiami probostwa banda stostruplerów, strzela-
jąc z rewolwerów i krzycząc: »Klecho, otwieraj!«
Z trzech stron wyważono drzwi, poczem oddano 39
strzałów nad głową ks. proboszcza, który stał pod
drzwiami, chcąc je otworzyć. Teraz zostawiono
przy ks. proboszczu posterunek a reszta bandy
udała się do wsi. Ks. proboszcz przyjął tymcza-
sem Komunię św. Po jakimś czasie zjawili się
po niego stostruplerzy i uprowadzili go do lasu za
wsią. Tutaj został on widocznie zamordowany,
gdyż zginął po nim wszelki ślad. Służąca rozpo-
znała wśród stostruplerów syna oberżysty Albrech-
ta (protestanta) i syna szafarza Skiby. Nie ulega
więc żadnej wątpliwości, że proboszcz Marx został
w sposób okropny zamordowany, jak swego czasu
ks. Ruda.

1921

Nieboszczyk urodz.
w poniedzi. 25.10.1880 r.
w Mysłowicach, wysiw
na kapłana 21.6.1904 r.
jak ks. Kuratus w Starem
Olesnie, pracował od
7 sierpn. 1911 r.

1921. Kuratus - wstąpił.
Zamordował kurację ks. Fr.
Friedrich proboszcz.
z Kocianowic.

1922r. 30 sierpnia.

Bytom. W Starem Oleśnie, gdzie od dwóch dopiero miesięcy był zawiadowcą parafji, zmarł po ciężkiej chorobie ks. **Karol** Polak, były długoletni kuratus księżęco-biskupiego domu kalek pod wezwaniem św. Ducha w Bytomiu. Zmarły liczył dopiero 41 lat życia. Urodził się dnia 8 grudnia 1880 r. w Zabełkowie (Raciborskiem). Po odbyciu nauk w gimnazjum w Raciborzu udał się do Wrocławia, gdzie studjował teologję. Dnia 23 czerwca 1905 r. otrzymał święcenia kapłańskie, w roku 1910 został powołany na stanowisko kapelana przy tutejszym kościele św. Trójcy. W Bytomiu pozostał aż do czerwca br., sprawując tu od roku 1912 urząd kapelana domowego w wspomnianym domu kalek. Przeniósłszy się do Starego Olesna, zachorował tam przed 6 tygodniami na zapalenie błony brzuchowej i już nie powstał. Śmierć położyła kres jego młodemu i pracowitemu życiu. Niech odpoczywa w pokoju wiecznym!

W sobotę, dnia 2 września odbył się pogrzeb naszego duszpasterza, śp. ks. kuratusa Polaka. W pogrzebie wzięła udział wielka rzesza w 18 księży. Nabożeństwo żałobne i cerei **Stare Oleśno.** W nocy z 10 na 11 marca włamali się złodzieje do kościoła w Starem Oleśnie. Usiłowania Zwołki Zmarłego złożono na cmentarz bezbożników, by rozbić tabernakulum, nie powiodły się. Nad grobem przemówił Natomiast zerwali skarbony przy ołtarzu i przy głównych drzwiach. **Wiel. kaznodzieja przemawiał tak rzewnie, że nawet jedno oko nie pozostało suche. Z ciężkim sercem rozłączali się parafjanie z swym dobrym duszpasterzem, któremu zachowają żywą pamięć do śmierci.**

29.9.1922r.

został ustanowiony
kuratusem ten kapela-
n **Jerzy Polak**,
brat Zmarłego kuratu-
sa **Karola Polaka**
w Starem Oleśnie.

Ur. 24.4.84r. od 18.6.14r.

1923 - 1932r.

Kuratus Jerzy Polak.

(sob. w.)

Świątokradztwo. 32r.

1933r. Kuracja leczyła
1550 dusz.

Kuratus J. Polak do roku ...

240. Olszyna par. Sadowa.

1856 r. Olszyna, Hadra, Kalina razem, miały szkołę
z 1 nauczycielem do 146 dzieci.

1870 r. Olszyna należała do parafji sadowskiej.

Lukola 1 kl. z 160 dziećmi.

1886 r. Olszyna liczyła 610 kat. 2 pr. 7 n. - Luk. - 2 kl.

1887 r. wybudowano kościół, czyli powiększono ka-

1890 r. Olszyna (odległa 14 km. od parafji (policz.
w Sadowie) liczyła 605 kat. - Kaplica Wniebowz.

Najm. M. P. - Lukola 3 kl. 173 kat. 3 pr. dzieci.

1894 r. Olszyna liczyła 630 kat. 5 pr. - Kaplica (j. w.)
Lukola 3 kl. 195 k. dx.

1896 r. Olszyna (kapl. z 87 n.) liczyła 642 k. 5 pr. 1 zyd.
Lukola 3 kl. 205 k. 3 pr. dzieci.

1901 r. Olszyna z Pierzkim, licz. 634 k. 6 n.

Lukola 3 kl. 229 k. 3 prot. dx.

1911 r. Ol. miała kapl. Wniebowz. N. M. P. i liczyła 529
Kat. 1 prot. 4 zydow. Luk. 3 kl. z 168 kat. dx.

1924 r. został ustan. administratorem parafji Sadowa
ks. probosz. Roch Margosz

W Olszynie (dekanat lubliniecki) 1 sier-
pnia 1926 r. powstała parafja. Kościół miej-
scowy istnieje od roku 1889.

1926 r. liczyła nowa parafja
1099 kat. - Odpuść bywa w

niedzielę po Wniebowzięciu N. M. P.

Do nowej parafji należą:

1. Ciotka kat. 33. - 2. Trajacz 6 kat. - 3. Herby St. 233re
4. Kalina 316 kat. - Luk. lud. 2 kl. 97 k. dx.

5. Olszyna 511 kat. - szkoła lud. 2 kl. 78 k. dx.

1928. Olszyna (parafia lich. 1099 dusz.)

Proboszcz: administrator ks. Roch Margosa. (z. 1929 r.)

1929 r. Parafia lichyła 1290 kat. 9 prot. 9 in. wym.

Miejscowości:

1. Chotka 40 kat. - 2. Dwór 41 kat. - 3. Trapsacz 9 k.

4. Herby il. 370 " - 5. Tralina 319 " Lat. l. 119 k. 3 p. dx.

6. Olszyna 479 " Szkoła ludowa 100 k. dx.

Adm: ks. prob. Roch Margosa, ur. 17. 8. 1871 r. w Chrzum-
czycach pow. opolski; ordyn. 19. 11. 1905 r. ust. l. 8. 2. 5 r.

1930 r. parafia lichyła 1306 kat. 7 pr. 2 in. wyznania

Administrator (z ob. 1929 r.)

19 list. 1935 r. we wtorek obchodził ks. proboszcz Roch
Margosa, przy Rościele Wniebowz. Najsw. M. P. swój
30-letni jubileusz Kapitański. Urodz. 17. 8. 1871 r.
w Chrzumczycach, ord. 19. 11. 1905, Pr. ust. 1924 r.

241. Olza.

zob. Gorzyce 95.

- 1806 r. Kaplica św. Józefa w Olzie została poświęcona.
1856 r. Olza miała swą szkołę z 1 naucz. i 71 dzieci.
1870 r. Olza należała do parafji Gorzyce. Posiadana
kaplica św. Józefa i liczyła 545 dusz. - Lxk. 1 kl. 97 dz.
1886 r. Olza liczyła 670 kat. 8 pr. - Lxk. 2 kl. materiały
do parafji Gorzyckiej; dekanat wodzisławski.
Proboszczem w G. był ks. Jan Sklarczyk. F
1890 r. Olza lic. 604 kat. 7 pr. (kapli) - Lxk. 2 kl. 140 dz.
1894 r. " " 639 " 8 " " " 2 " 133 "
1896 r. " " 636 " 1 " " " 2 " 131 "
1907 r. " " 671 " 4 " " " 3 " 143 " ^{2 pr}
1911 r. " " 679 " 8 " " " 3 " 172 " ^{Kat}
1926 r. " " 700 " - " " 4 " 180 "

Kolonja Olza 361 Kat.

1929 r. Olza liczyła 700 Kat. Lxk. bud. 4 kl. 185 dz.

Katolickiego w Olzie.

Budowa kościoła

Olza w Rybnickiem. Jak wiadomo, utworzyło się w grudniu 1930 r. w Olzie, wiosce leżącej tuż na pograniczu Polski, Czechosłowacji i Niemiec, Towarzystwo budowy kościoła katolickiego, którego zarząd z całą energią zrealizować zamierza plan wybudowania nowego kościoła. Celem uzyskania funduszków na wspomniany cel zwrócił się zarząd między innymi także do rad gminnych powiatu rybnickiego z prośbą o udzielenie subwencji. Apel nie przebrzmiał bez echa i dotychczas towarzystwo unięściło w księdze pamiątkowej następujące gminy jako ofiarodawców: 1) gmina Kleszczów 50 zł, 2) gmina Krzyżkowie 10 zł, 3) gmina Szczygłowice 50 zł. Niestety niektóre gminy nadesłały odpowiedź odmowną z powodu braku fundusów. Są to przeważnie gminy o wielkiej ilości mieszkańców. Wobec tego dziwnem jest, iż niezamożne gminy jak n. p. Kleszczów, były w stanie ofiarować na szlachetny cel aż 50 zł. Spełniany miły nam obowiązek podać także do publicznej wiadomości prywatnych ofiarodawców jak następuje: 1) p. Franciszek Burda z Olzy 100 zł, 2) p. Joanna Zarzecka z Olzy 80 zł, 3) p. Józef Gon-

Zobacz

C. d.

następna

strona

5

sior z Olzy 200 cent. wapna, 4) p. Edward Nikel z Olzy 300 cent. wapna, 5) p. Herman Kwaśnica 25 worków cementu, 6) p. Augustyn Kwaśnica z Wodzisławia 25 worków cementu, 7) p. Augustyn Poppe z Czernicy 1 pompę wartości 100 zł, 8) p. Alfred Lasak z Olzy 100 zł, 9) p. Jan Kolybacz z Bytomia 200 zł. Towarzystwo doznało w ostatnim czasie wielkiego zawodu. Wydział Oświecenia Publicznego przeniósł bowiem jednego członka zarządu, który swoje wakacje ofiarował dla idei budowy kościoła, który położył wielkie zasługi około zrealizowania planu budowy kościoła. Jest nim pan kierownik szkoły Poppe. Ubolewać należy, iż władze szkolne nie stosują się do stosunków miejscowych i ignorują życzenia obywateli w podobny sposób. Mamy jednak nadzieję, iż następca p. Poppego, kierownik szkoły p. Rohrbach z tą samą ofiarnością i energią zabierze się do dzieła jak jego poprzednik. Gminom, które złożyły ofiarę składamy publicznie serdeczne „Bóg zapłać“.

Anełujemy jeszcze do innych gmin, by raczyły towarzystwu przyjąć z pomocą przez drobną chociaż ofiarę.

1930 - 31 r. prak.

Sprawa budowy kościoła.

Olza w Rybnickiem. W roku zeszłym utworzono komitet budowy kościoła w Olzie, który zamierza w najbliższym czasie rozpocząć budowę nowej świątyni. Celem uzyskania funduszy na budowę zwrócił się zarząd do różnych urzędów gminnych o poparcie. Niektóre gminy ofiarowały coś na ten cel, są jednak takie, które nie dały nic.

Echa podniosłej uroczystości kościelnej

1930 3 w Olzie. 1932.

Poświęcenie dzwonów.

Olza. W dniu 5. maja wioska Olza obchodziła podniosłą uroczystość poświęcenia dzwonów. Już w wczesnych godzinach rannych tłumy wiernych ze wszystkich stron zbierały się przed kościołem, aby być świadkami tak rzadkiej uroczystości. Nad morzem głów wisiały na żelaznym rusztowaniu 4 dzwony, ślicznie przystrojone w zieleń. Wiernych powitał w krótkim kazaniu ks. prof. dr. Walenta, proboszcz parafii gorzyckiej, poczem nastąpił akt poświęcenia, którego dokonał radca duchowny ks. dziekan Schnalke z Wodzisławia, wygłaszając przedtem okolicznościowe kazanie. Po poświęceniu rozpoczęło się uroczyste nabożeństwo z „Te Deum“ celebrowane przez wielbnego ks. dziekana Schnalkiego. Podczas nabożeństwa występował bardzo udanie miejscowy chór pod dyрекcją p. nauczyciela Mazura. Gdy nadeszło Podniesienie rozkołysały się dzwony i zaniosły pod niebiosa hołd Najwyższemu. Po nabożeństwie wszyscy zaproszeni goście z orkiestrą na czele udali się do rest. p. Lasaka na wspólny obiad. O godz. 15 po południu odprawione zostało w tut. kościele nabożeństwo majowe, poczem goście w błogim nastroju rozjechali się do domów. Towarzystwo budowy kościoła katolickiego w Olzie pozwala sobie przesłać tą drogą jak najserdeczniejsze podziękowanie w pierwszym rzędzie wielbn. ks. dziekanowi Schnalkiemu i wielbn. ks. prof. dr. Walencie za zorganizowanie tak podniosłej uroczystości. Następnie takie same podziękowania ślemy wszystkim naszym władzom, które uświetniły tę uroczystość swoją obecnością. Wreszcie wszystkim ofiarodawcom, którzy jakkolwiek w dniu poświęcenia dzwonów złożyli ofiarę, składa towarzystwo budowy jak najserdeczniejsze „Bóg zapłać“.

wszyscy, którzy w jakikolwiek sposób przyczyniali się do budowy kościoła. P. Basista w trafnym przemówieniu nawoływał zgromadzony lud do jak najintensywniejszej pracy i pomocy komitetowi budowy. Jako pierwsi złożyli pp. Piechaczek i Basista po 100 złotych na dalszą budowę, wpisując się równocześnie do „Złotej księgi“.

Po powrocie procesji do kaplicy, odprawił czcigodny ks. celebrant jeszcze nieszpory z błogosławieństwem, poczem zakończono w bardzo podniosłym nastroju uroczystość. W szczególności należy się serdeczne „Bóg zapłać“ przew. ks. prob. Lackowskiemu z Gorzyc za ułatwienie i udzielenie zezwolenia, ks. misj. Drobnemu za poniesiony trud i okazaną serdeczną troskę około rozwoju przyszłej świątyni, pp. Basiście i Piechaczekowi za przybycie i tak hojne ofiary, Komitetowi budowy za liczne starania przy urządzeniu uroczystości, tow. śpiewu „Moniuszko“ oraz wszystkim tak tłumnie przybyłym wiernym. Przypuszczamy, że onegdajszą uroczystość przyczyni się w znacznym stopniu do zbliżenia ludu do Boga, do wzniesienia wspaniałej świątyni Pańskiej u kresu granic państwowych.

Niechże ona będzie prawdziwą ostoją wiary katolickiej i państwowej polskiej, gdyż przy wyteżonej współpracy wszystkich warstw ludności i wydatnem poparciu władz, komitet napewno wystawi ku chwale Najwyższego i ozdobi granic kościoł tak na pograniczu potrzebny.

Orle.

Poświęcenie nowego kościoła w Olzie.

Dnia 14 lipca br. miejscowość Olza w Rybnickiem, położona na granicy czesko-niemiecko-polskiej, obchodzić będzie piękną uroczystość poświęcenia nowego kościoła, wystawionego prawie wyłącznym wysiłkiem ludności w tej wiosce, liczącej około 1300 dusz. Podnieść trzeba, że komitet budowy kościoła nie posiada prawie żadnego długu, co jest rzadkością przy budowie tego rodzaju gmachów. Już dziś wzywamy wiernych do liczego wyruszenia w procesjach do Olzy, by brać udział w radosnym obchodzie poświęcenia nowej świątyni Pańskiej.

Z działalności Tow. budowy kościoła katolickiego w Olzie.

Olza. Już niejednokrotnie informowaliśmy szerokie warstwy społeczeń-

stwa o postępie komitetu budowy kościoła katolickiego w pogranicznej miejscowości Olzie, co też czynimy niniejszem za pośrednictwem „Katolika“. Na zewnątrz jest już nasz kościółek z murem wyjątkami gotowy. Już zaplanowała nad pograniczem wielka wieża, lecz nie mająca jeszcze przemówić do uszu wiernego ludu polskiego, brakuje bowiem jeszcze dzwonów, któreby nawoływały nabożny lud na nabożeństwa. Wewnątrz nasz nowowypbudowany kościółek nie jest bynajmniej wykończony. Coprawda jest już ambona, z której to nasz przysły duszpasterz będzie głosił do licznych wiernych słowo Boże. Jest już Droga krzyżowa, są już ławki i jest

już chrzcielnica. Duży ołtarz jest na wykończeniu. Wykonany został ze szlachetnego marmuru i tak ładnie oszlifowany, że świeci się, niby obłany żarówkami elektrycznymi. Brakuje nam bocznych ołtarzy, brak organów i figur. — Przy tej sposobności wszystkim ofiarnodawcom, którzy w jakikolwiek bądź sposób przyczynili się do wykończenia tak szlachetnego dzieła, składamy ta drogą serdeczne „Bóg zapłać“ z prośbą o dalszą pamięć o nas. Równocześnie zwracamy się z gorącym apelem do szerokich warstw społeczeństwa o przyświecenie nam z małą chociaż pomocą w naszym trudnym położeniu. Ewentualne ofiary składać można na konto czekowe P. K. O. Nr. 310 116. Towarzystwo Budowy Kościoła Katolickiego w Olzie.

Olza, 15. 10. 1935.

Pograniczem zawładnęła złota polska jesień! Niedzielny panuje nastrój tuż nad Olzą. Tłumnie gromadzi się w gmachu szkolnym, przepięknie przybranym około transparentu Matki Boskiej Częstochowskiej — lud gminy Olzy, który przeżywa prawdziwie historyczny dzień. Otóż mrówczą swą pracą i groszowemi ofiarami zbudował w ciągu niespełna 4 lat wspaniały kościół który dziś oddaje w ręce Kościoła. Imieniem Kurji Diecezjalnej przewodniczy walecznemu zgromadzeniu likwidacyjnemu Jej delegat ks. prob. Jan Ruta, który zgromadzonemu ludowi odczytuje odręczne pismo Najdostojniejszego Arcypasterza. Z zapartym oddechem wsłuchują się Olzanie w złote słowa swego biskupa, który im w zadatku nagrody niebiańskiej zasyła arcybiskupskie swe błogosławieństwo. Ze sprawozdania ruchliwego zarządu i komisji rewizyjnej wynika taka precyzyjność pracy, taki gorliwy pośpiech w dokończeniu świątyni, która rosła w iście amerykańskim tempie. Zapada uchwała decydująca — rozwiązanie towarzystwa, które zadanie swe spełniło ku chwale Bożej i zadowoleniu najwyższych władz kościelnych. Występują dziewczęta w białe i wręczają ks. delegatowi biskupiemu na jedwabnej, myrtem przybranej poduszce klucze kościelne — jako znak widomy oddania majątku towarzystwa w ręce Ko-

ścioła.... darząc kwiatami dostojnego delegata i obecnego proboszcza gorzyckiego, ks. Teodora Walentę. Plon pracy olbrzymi, gdyż jak wynika z księgi inwentarza, zgromadzony majątek nieruchomy i ruchomy wynosi 227.880,85 gr., a długu niema!... 2.

Do załatwienia formalności likwidacyjnych i przedstawienia władzom kościelnym petycji ludności olzańskiej, obrało zgromadzenie wielce zasłużonych członków zarządu i długoletnie prezjdum pp. Jana Hadasia, Alojzego Thlona

i Eugenjusza Rohrbacha jako członków komisji likwidacyjnej.

W sali, która licznych zainteresowanych pomieścić nie zdołała, panowała prawdziwie chrześcijańska zgoda wśród prostego ludu, który nie szczędząc ni pracy ni grosza, wybudował u kresu trzech granic państwowych przepiękną świątynię — na zakończenie przemówienia reprezentacyjnego zarządu, — wzniósł z entuzjazmem trzykrotny o krzyk na cześć Ojca św.

Oby Bóg miłośliwy wynagrodził Olzanom tysiącrotnie to, co w pokorze i w szczerych zamiarach złożyli u stóp Tronu Majestatu Jego! Niechaj świątynia, poświęcona Matce Boskiej Królowej Pokoju, będzie prawdziwą ostoją życia chrześcijańskiego i ducha narodowego u kresu granic!

Orle.

242. Olszatyń.

1353 r. w Olszatyńcu już był Kościół pod wezwaniem
Wniebowstąpienia Najśw. Marii Panny. — Konsekracja
jego odbyła się dopiero w roku 1450.

1450 r. W niedzielę po Wniebowstąpieniu 12 maja,
konsekwował biskup — sufragan Bernard v. Symbar-
lon († 1456 r.) Kościół Wniebowst. N. M. P. w Olszatyńcu.

1810 r. Kościół Wn. N. M. P. należał do tego roku Kapitu-
ły tureckiej we Wrocławiu, zbudowany w stylu got.

W dniu 13 wrz. 1849 r. został ustanowiony proboszczem
ks. Augustyn Kintzel, dziekan, urodz. 2. 9. 1803 r. we
Wrocławiu, wysw. na kapłana 10. 3. 1827 r.

30. 6. 1855 r. otrzymał święcenia kapłańskie ksiądz
Franciszek Arnold, późniejszy licencjat teol. król-
radca regencji i radca szkolny. Żel. Krzyż 2 kl. i po-
siadacz monety wojennej w r. 1870-71 r. — Urodz. 18. 5.
1827 r. w Olszatyńcu, wysw. 30. 6. 1855 r.

1855 było chrztów 47 ślubn. 4 nieśl. dz. — Ślubów kat.
10. — Zmarło 53 osób.

1856 r. parafia liczyła 1224 kat. 2392 par.

Śkoła w 2 nacz. 172 dz. z tych 37 prot. dz.

Mater adjuveta: Bettlerin, św. Andrzeja apostoła,
Kościół wybud. w stylu gotyckim. — 392 Kat. 1602 prot.

Śkoła symultanna 43 kat. dz. — i 70 prot.

Miejscowości 8.

1856r. ochrzono 37 ślubn. 3 nieślub. dzieci.

Ślubów matrymonialnych 5 kat. 5 mies. Amarto 39 osób
29. 11. 1865r. został ustan. proboszczem ks. Jan Goffner,
dr. teologii przy kościele Wnieb. N. Marii P.

Urodz. 6. 3. 1828 r. w Długimostcie, wys. 17. 1852.
1870r. liczył Olsztyn 2337 kat. 5469 pr. 11 rydz.
Kościoł w Bethlern (Mater adj.) 855 kat.

Szkół: w Olsztynie 2 kl. 203 uczni.

Bethlern 1 kl. 60. uczni. 45 dr. miedza prot. szk.
Do parafji należały: Wojławice, Lamsfeld,
Raciborzowice, Schönborn, Jakartowice, Althofdierr,
- Garowahne, - Wasserjentsch, Wysoka,
Kundsmyce, Loke, - Kriebtern, Hartlieb, - Ket-
tendorf, Bethlern, - Grünkeibel, - Domsław,
Polskie - Psiazynice, Magnice, Robierzowice
Nowe, - Rakawice, Mały Lunden.

1870r. Kapłanem przy boku ks. proboszcza
Goffner'a, był ks. Augustyn Wende urodzony
25 lipca 1842 r. w Łęzicach, ord. 30. 6. 1868 r.
9 wrz. 1882r. ks. proboszcz olsztynski Jan Goffner
został mianowany dziekanem na dekanat św.
Maurycjusza.

• 1886r. Olsztyn liczył 2382 kat. 6022 prot. 5 rydz.
W miejscach: 483 kat. 162 prot. - Szkół 3 klasy
Wojławice 100 " 529 " Lamsfeld 40 k. 117 prot.
Raciborzowice 50. 146 " Schönborn 100 " 308 "
Jakartowice 80, 72, Althofdierr 50 " 78 "

Garowahne 50 kat. 148 pr. - Wasserjentsch 45 k. 142 pr.
Lohe 120 " 323 " - Kundschtitz 40 " 160 pr.
Wysoka 40 " 120 " - Hartlieb 292 " 584 "
Frieden 100 " 438 " - Klettendorf 256 " 1023 "
M. adj. Bettlern zw. Andrzeja - 291 kat. 484 pr. Sk. 2 kl.
Grünhübel 60 k. 117 pr. - Domsław 100 k. 73 pr. 5 i.
Kieciniec P. 40 " 271 " - Magnice 25 " 132 pr.
1890 r. Parafia liczyła 2901 kat. 5989 pr. 14 iędyw.
Dopierości należy 20 wsi. - Jedna: Bettlern na Ko-
ściół św. Andrzeja apost.

Szkoly:

W Olxatynie 3 kl. 189 kat. 44 pr. dz. - Klettendorf 2 kl.
151 kat dz. - Bettlern 2 kl. 100 k. dz. w prot. szkole w
Schönborn 22 kat. dz. - Garowahne 21 kat. dz. -
w Domsław (Lukawice) 39 kat. dz. - w Wojstawicach
11 katol. dzieci bez kat. nauki religji.

Proboszcz ks. Jan Löffner dz. dm. test. ~~7~~ 4 kl. (z. 1865).
1894 r. parafia liczyła 2799 kat. 6224 prot. 5 iędy.
Miejscowości 20. - Szkoly:

W miejsc. 3 kl. 256 kat. dz. - Klettendorf 3 kl. 146 k. dz.
Bettlern 2 " 170 " w prot. szk. w Wojstawicach
52, w Garowahne 22, w Domsław 32, - w Schönborn
20 kat. dzieci. - Proboszcz Jan Löffner (zob. 65 r.)

1896 r. Parafia liczyła 2705 kat. 6765 pr. 10 i.
Miejscowości 27. - Szkoly w 6 wsiach, dzieci kat 613
w 8 szkołach.

Proboszcz: Ks. Jan Löffner (zob. 1865 r.)

1901 r. Parafia liczyła 2934 kat. 7705 prot. 23 żyd.

Mater adj. 295 kat. 600 prot. Bethlem św. Andrzeja.

Skolę: 11 kl. 583 kat. i w prot. szk. 5019. dn. raz 633 k.

Proboszcz: ks. Jan Löffner (zob. 29.11.65 m)

Kapelan: ks. Paweł Paschke, ur. 25.1.74 r. w Schaderwitz
wysw. 22.6.1901 r. ustan. 23.8.1901 r.

24.3.1904 r. został ustanowiony kapelan ks. Józef

Dominik, urodz. 14.4.79 r. wysw. 20.6.1903 r.

Prob. ks. Jan Löffner, ur. 6.3.1828 r. ord. 1.7.1852 r.

21.1.1905 r. zmarł ks. Jan dr. Löffner, rada duchow-
ny, dziekan i prob. w Olsztynie, urodz. 6.3.28 r. ord.

1 lipca 1852 r. - Przegl. 77 lat bez 65 dni.

Kapłanem 53 lata. - 1902 r. obch. 40-ty jubileusz

swego kapłanstwa.

20.6.1905 r. objął parafię olsztyńską prob. Król. insp.
szkol. powiatowych, powiatowy, ks. Jan Weidner.

Urodz. 23.2.1865 r. w Głuboczach, wysw. 6.8.1887 r.

1906 r. Prob. J. Weidner (zob. 05.) 18. r.

Kap. - zast.

1907 i 1908 r. " " " " " "

Komorant ks. Emil Bitta, em. pr. ur. 27.11.1848 r. ord.

22.6.1873 r. - 1909 m. Prob. zob. 05. - Kom. E. Bitta.

23.9.1910 r. został ustan. kapelan ks. Wilhelm Hoffmann

ur. 8.1.85 r. w Walbrzychu, wysw. 20.6.1910 r. - Prob. i w.

W m. 1911 liczył Olsztyn 3896 kat. 8476 pr. 17 k. 3 in. w.

W mieście było 451 kat. 484 pr. 5 żydów.

Stthofdürr 59 kat. 125 pr. - Garowahne 58 k. 160 prot.

Racibornowice 64 kat. 157 prot. - Jakartowice

99 kat. 97 prot. — Hartlieb 230 kat. 1021 pr.
Klettenhof 879 kat. 1532 pr. — Krieter 451 k. 1099 pr.
2 dyd. Zinnow. — Kundschütz 36 kat. 115 pr.
Lamsfeld 26 kat. 101 prot. — Loh 196 k. 316 prot.
Schönborn 157 kat. 401 " — Wasserjentsch 22 k. 129 pr.
Wysoka 84 kat. 97 pr. 6 dyd. — Wojstowice 420 kat.
778 prot. 1 innowierca. — Madj. Bettlern sw. Br-
drzej 350 kat. 647 pr. — Domslaw 165 kat. 770 p. 4 dyd.
Grünkübel 41 k. 126 " — Książnice 68 kat. 247 pr. —
Magnice 40 " 124 " —

Głoty:

Olśrąty 5 k. 180 k. dr. — Bettlern 3 k. 112 k. dr.
Jakartowice 1 k. 47 " " Hartlieb 2 " 78 " "
Klettenhof 3 " 118 " " Krieter 2 " 64 " "
Warkole prot. Carowahne 17, w Domslaw 21,
Schönborn 14 kat dr. 2 kat. nauk o religji
1911 r. Prob. ks. J. Weidner (sob. 05 r.)
Kapt. Wilhelm Löffmann (sob. 23.9.1910 r.)
26.11.1912 r. objął miejsce kapłana ks. Wilhelm Stark,
urodz. 22.1.85 r. wysw. na kapłana 22.6.1912 r.
Proboszcz: Jan Weidner, sob. 1905 r.
6.8.1912 r. obchodził kanonik, dziekan i prob. Jan
Weidner 25-lecie swego kapłanstwa.
1913 r. Księża: sob. 20.6.1905 r. Kapt. 26.11.1912 r.
29.10.1914 r. został restan. do zastępowania księdza
Klojny Bänsch, ur. 28.4.1888 r. wysw. 18.6.1914 r.
Proboszcz: Jan Weidner (sob. 1905 r.)

1.12.1914r. Ks. Kapelan Karol Kncifel objął parafę przy boku Kapłanów J. Weidnera. — Ur. 8.9.1887r. wysiwa na kapitana 18.6.1914r. — Prob. jak wyżej.
1915r. parafia liczyła 4100 kat. — Prob. i Kap. n. 14r.
16.16 i 17 proboszcz J. W. zob. w.

3.11.1917r. objął miejsce kapłana Ks. Józef Schneider, urodz. 5 lut. 1894r. wysiwa. 10.6.1917r.

16 maja 1917r. zmarł Ks. kapelan Kncifel w Olchatynie.
Zmarły ur. 8.9.1887r. wysiwa 18.6.14r. — Żył blisko 30 lat.
1918r. Proboszcz J. Weidner (n. w.) — Kap. J. Schneider (z. 17r.)

15.11.1919r. został ustan. kapłanem Ks. Józef Brier, urodz. 24.10.1888r. wysiwa 21.6.1913r. — Prob. n. 05r.

1920-21r. Księże jak wyżej 03. — 19r.

1922r. Parafia liczyła 3896 dusz.

17.4.1923r. został ustan. kapłanem Ks. Alfons Haertel, urodz. 17.12.1900r. wysiwa. 13.3.1923r.

1924-25r. jak 1923r.

1926r. parafia liczyła 4000 dusz. — Proboszcz: Ks. J. Weidner, urodz. 23.4.65r. ord. 6.8.1887r. ustan. 20.6.1905r.

Kapelan Ks. Walter Bednara, ur. 29.7.1895r. wysi. 2.3.1924r.
1927r. Proboszcz J. W. (zob. 26r.) Kap. W. B. (zob. 26r.) (ust. 22.4.1926r.)

Komorant w Łohs: Ks. Paweł Nieborowski & dr. filozofii, emeryt. proboszcz urodz. 9.2.1873r. w Ornutowicach, wysiwa na kapitana 21 czerwca 1897r.

1927r. obchodził ks. dziekan i prob. Jan Weidner 40-ty rocznicę swego kapłaństwa.

1928r. Proboszcz J. W. Kapelan, Komorant (zob. 1927r.)

17.4.1929 r. został ustan. kapelan ks. Józef Łochow,
ur. 4.11.96 r., ordyn. 30.1.1927 r.

1930 r. obchodził dziekan, proboszcz Jan Weidner 25-ty
jubileusz miejscowego pobytu. — Ks. J. Łoch (z. 29 r.)

1931 r. — 1933 r. Proboszcz i kapelan (jak 29 r i 30 r.)

1933 r. parafia liczyła około 4000 wiernych. —

15.6.1934 r. został ustan. kapłanem ks. Reinhard
Wagner, urodz. 16.7.1901 r. wysw. 14.2.1926 r.

1935 r. ks. rada duchowny i dziekan Jan Weidner,
proboszcz w Olszatyńcu przeszedł w stan spoczynku.
Urodz. 23.2.65 r. w Głubczycku, ord. 6.8.1887 r., probosz-
czem w Olszatyńcu, ustan. 20.6.05 r., przedtem od 21
czerwca 1890 r. w Schönbrunn. Mianowany dzieka-
nem 3.4.1932 r.

243. Opatowice.

1201r. Gmina Opatowice założona przez Ols. Lys-
tersów. Lyserscy budowali folwark i młyn.

Osiadły się też dwie rodziny.

1202r. Biskup wrocławski Cyprjan (od 1201-07r.)
potwierdził klasztorowi w Lubuszy iśk otzymywa-
ne dziesięciny i poświęcił kościół nakładu na
Piaske w Opatowicach.

1599r. Mieszkańcy Opatowic, odpadnięci od Katolick.
wiarę, zbuntowali się przeciw duchowieństwu, i
musiano zawracać pomocy od cesarza.

1870r. Opatowice należały do parafii St. Tarnowic.

1886r. " " " " Stomianka i Repecko licz. 602 k. 8 pr.

1890r. " " " " " " " " " 544 k. 5 "

Likota 1 kl. 70 dx.

1894r. Opatowice, Stomianka i Repecko liczyły razem
633 kat. 13 pr. — Likota 2 kl. 145 k. dx.

1896r. Opatowice, St. Repecko i Młyn Górzki liczyły
razem 690 kat. 15 prot. — Lik. 3 kl. 145 kat. 5 pr. dx.

1901r. Opatowice, " Stomianka, Repeckiem i młynie
Górzki liczyły razem 708 kat. 22 prot.

Likota w Op. 3 kl. 153 kat. 7 pr. dx.

1911r. Op. St. R. licz. 696 k. 27 pr. — Lik. 2 kl. 172 k. 6 pr.

1926r. Opatowice liczyły " Stomianka, Repeckiem i Pa-
firkami 805 kat. — Likota ludowa 3 klasy,
" 115 dx.

1929 r. 4 wieś lixoty rarem 784 kat. 1 prot.
Lakola 3 kl. 113 dx.

244. Ornontowice.

(bud. 1518 r.)

1856 r. Filja sw. Michała arch. z kościołem drewnianym liczyła 1019 kat. — Szk. z. Lwauer. 261 dz.

1870 r. Ornontowice miały już swój kościół, który był filjalnym kościoła w W. Debieńsku. Kościół był poświęcony pami. sw. Michała arch. Filja liczyła w t. r. 1641 kat. — Szkoła 2 kl. 365 kat. dzieci.

Proboszczem w W. Debieńsku był ks. Franciszek z Pauli Walczuch, urodz. 14. 4. 1815 r. w Łętawie, wyswięcony na Kapłana 31. 5. 1840 r., umarł. 21. 4. 1847 r.

1886 r. Filja liczyła 1919 kat. 53 prot. 30 żydów.

Szkola 5 klas. — Do parafjalnego kościoła w Debieńsku mieli parafjanie drogi pół mili do idźcenia.

1890 r. Filja liczyła 1845 kat. 62 pr. 22 żyd.

We wie jest kościółek drewniany, stary już bardzo bo budowany w r. 1518, a tak ciasny, że ledwie połowa ludzi w nim zmieścić się może. — Przytem

zapadł się już tak, że pod chórem i adienmexykan na prosto stać nie może. — Prawdopodobnie z tego powodu wkradł się tu brzydki zwyczaj, że wielu mexykan zostaje podczas nabożeństwa obok kościoła pod dachem i tam sobie przez całą Mszę sw. i Kazanie rozprawiają, a to, ile który z nich wódki wypił, ile zjta wysiał, jak mu ciężko węgiel szedł w Kopalni i o tym podobnych rzeczach. Stąd cierpią ci którzy w drwonicy stoją, bo ani Kazania uważa-

nie słuchać, ani modlić się w Kościołach nie mogą. Wam
tę równowagę bowiem słyszeć można wyraźnie przez
średnicową ścianę. Ci ludzie powinni i jeżeli już
do Kościoła przyjdą, być spokojni i modlić się, a dru-
gim nie przeszkadzać, bo to jest niegodnem Katolika
postępowaniem. — P. B.

Budowa nowego Kościoła już rozpoczęta i ma
być w tym roku doprowadzona jeszcze pod dach.
24 wrz. 1891 r. we czwartek, odbyło się poświęcenie
gruntu Kościoła na cześć św. Michała archanioła.
W niedzielę, 25 października, 1891 r. dokonał ks. prob. Paweł Zie-
lonkowski z W. Dębienka uroczystego poświęcenia
kamienia fundamentalnego pod budującą się tu
Kościół Katolicki. Licznie zgromadzony lud przybył
w procesji ze starego Kościołka św. Michała arch.
na miejsce budowy, chcąc być świadkiem ra-
nego wypadku. Dotychczasowy Kościółek już się
zapada od starości i zapewne należy do naj-
starszych Kościołów na G. Śl. Już w r. 1518 został
restaurowany. Patron Othon Hegenscheidt, protestant,
nie tylko zapisał przypadającą na niego część,
ale podarował ma to miejsce pod budowę Kościoła
1891 r. ustanowiony został Kurator. — Inweygn
1892 r. lipiec. budują tu Kościół już drugi rok,
lecz wielkie jest pomiędzy ludźmi niezadowole-
nie z tego, że Kościół nie buduje się zupełnie
według planu, jaki robił budowniczy pan

Jakimś w Bytomiu, bo filary mają stać pomiędzy
kolumnami, a u góry ma być podniebienie z gipsu
kamiaszt z desek. Przy tem podobno wizer. Kosztować.
1892r. Jak wiadomo budują tu kościół i potrzeba
też na budowę dużo pieniędzy. Lud jak widzieć nie
jest tak ofiarny jak gdzie indziej. Gdy idzie ko-
ścielny ze dzwonkiem przez kościół i dzwoni, ogląda
się jeden na drugiego, spuszczają oczy na dół i śmie-
ją się do tego jeszcze. Najgorzej jest młodzież. Około
500 ludzi przyjdzie do kościoła w niedzielę, a nie
można wyprosić ani 2 marek; jest każdej niedz.
kolekta na kościół, lecz i tu prośbiny talerz. Nie
słuchają nikt na słowa ks. proboszcza ani na prośby.
Jak wyjdą z kościoła ludzie, zaraz mają na 200 Pro-
ków od kościoła rynek, tam składają kolektę, tam
znajdzie każdy grosz i tak długo je składają aż ze-
stanie i mają sto bied dostać się do domu bo im droga
na wózek. Łasem wiedzie się dwie i trzech razem,
aby jeden drugiego trzymał i t.d.

Na staraniem ks. proboszcza Pawła Zielonkowskiego,
odwiedził nas w sobotę 8 paźdź. 1892r, ks. misjonarz
i wykładowca w kościele parafjalnym św. Józefa w
W. Dębicku nauki misyjne. Lud z okolicy liczą-
nie się zgromadził a nawet innowiercy. Wieczo-
rem o godz. 6 było 1-me kazanie. W niedzielę o 8 godz. -
II kazanie polskie, o godz. 10 - 3ciego potędmu
jedno niem. jedno polskie. - W poniedziałek 2 kazania

przed południem i 1 po południu, - we wtorek tak samo, i stuchanie spowiedzi; w środę jedno kazanie i generalna Komunia św. wreszcie krótka nauka przy zakończeniu nabożeństwa misyjnego.

W niedz., gdy było niem. Kazanie misyjne, to wielu polskich rodziców posłata swe dzieci na nie, a podczas polskiego to psy drażniły; te dzieci są mi dobrze znajome i wiem, że więcej nie rozumiały jak tyłko, gdy Kapłan mówił: "Gelobt sei Jesus Christus!" a na koniec Kazania, Amen!"

Sierpień 1893r. Wielka radość powstała w gminie, gdy rozpoczęto budowę nowego kościoła. Stary Kościół bowiem był już za mały, ciasny, tak, że nawet było dość niewygody. W ostatnim czasie zakazała rejencja opolska odprawny mszy św. z obawy przed jakimś niebezpieczeństwem. Nowy Kościół zostanie uroczystie poświęcony w niedzielę 24 września. Kto by chciał w tej uroczystości wziąć udział, musi mieć kartę wstępującą, która poprzednio otrzymała 50 fenigów. W tygodnię później odbędzie się odpust św. Michała. Na tę uroczystość całe z okolicy dużo zgromadzi się ludzi. Jest to kościół filjalny św. Michała archaniola.

1894r. filja liczyła 2007 kat. 62 prot. 22 syd.

Lakota 5 klas, 371 dn. kat.

1896r. filja liczyła 1936 kat. 58 pr. 25 syd.

Lakota 5 klas 299 dn. kat.

1901r. filija liczyła 1960 Kat. 51 pr. 15 ryd.

Szkola 6 kl. 409 Kat. 2 pr. dz.

1907r. 26.10. został ustanowiony pierwszy kuratus,
ks. Józef Stanosek †, ur. 3.3.75r. w Bogacicy, wysw. na
Kapłana 23.6.1900r.

1908r. Kuratus - vacat.

14.7.1909r. " " " ks. Otton Materny †, ur. 30.12.1877r.
w Linnejwódcy, wysw. 20.6.1903r.

1910r. Kuratus; ks. Otton Materny † (zob. 1909r.)

6.11.1911r. Kuratus " " " , został powołany na
proboszcza do Star. Siotkowic w pow. grodzkim.

W jego miejsce przybył jako zarządca kuracji ks.
Hugon Piegza † urodz. 3.10.76r. w Hancusku, wysw.

22.6.1901r. - Ustan. 21.11.1911r.

1911r. kuracja liczyła 2236 Kat. 63 pr. 15 ryd. Mowa pch.
Szkola 7 klas 490 Kat. dz.

1912-1914r. Kuratus; ks. Hugon Piegza (zob. 1911.21.11.)

1915r. Dotychczasowa gmina kuracyjna Ornutowi-
ce, pow. pszczyński, została włączona i dawniejszą
parafię liczącą 2332 parafian, podniesiono do
rzędu gmin parafialnych. Ornutowice stały się
zatem siedzibą proboszcza. - Od 2.8.1915r. został

ks. Kuratus Hugon Piegza zost. mian. proboszczem.
1916r. Prob. " " " " 1917r. został dziekanem

na dekanat W. Dębicki. - Ur. 3.10.76r. w Hancusku }
1919r. jak 1915-16r. { Wysw. 22.6.1901r.

1920r. Proboszcz - vacat.

Od 2 października ²⁰²¹ był nawiadowcą, a później proboszczem ks. Dr. Teofil Bromboszcz, obecny biskup - sufragan diecezji katowickiej.

Proboszcz - vacant.

1921-23 r. Proboszczem Dr. Teofil Bromboszcz.

22. 4. 1924 r. został proboszczem ks. Józef Grund, który przed ks. proboszczem Janem Brandyssem pracował od 1921-24 r. w Brzezinach.

Ks. Józef Grund urodził się 30.10.1865 r. w Wójtowej-wsi, wysiw. na Kapłana 23 czerwca 1891 r.

Od 26. 9. 1901 r. był ks. J. Grund proboszczem w Zmielnicy do r. 1921 stamtąd przybył do Brzeziny.

1926 r. Parafia liczyła 3000 kat. — Odpusty: wnie-
śliwiec, św. Michała. 2. Rocznica poświęcenia
kościół w niedzielę drugą po odprawie.

Szkola I lud. 3 klasy 132 uczni. } Proboszcz
" II " 4 " 202 " } j. 1924 r.

1929 r. Parafia liczyła 2738 kat. 48 pr. 10 żyd. 13 in-
nowierców. — Zakład: Klasztor S. S. Służebniczek
(pielegn. chor. w domu, ochronka, roboty
ręczne. — Szkola lud. 8 kl. 410 dz.

Proboszcz: ks. Józef Grund (r. 24 r.) — Pomorant:
ks. Ryszard Horoba, Kuratus. Ur. 9.12.1878 r.
wysiw. 22.6.1901 r.

1930 r. Parafia liczyła 2846 kat. 48 pr. 10 żydów;
8 prawosławnych 8. — Proboszcz j. 1924 r.

Pomorant j. wysi.

W środę 22 list. 1933 r., zmarł ks. Józef Grund,
proboszcz w Ornontowicach, urodz. 30.10.1865 r. w Wój-
towejwsi Gliwiciem, wysłany na kapłana
23 czerwca 1891 r. — Od 26.9.1901 r. był proboszczem
w Smielnicy. — Od 22.4.1924 r. tu w Ornontow.

Prymicie w Ornontowicach. 35

W dniu 1 lipca br. odprawi prymicie w kościele parafialnym w Ornontowicach ks. Antoni Owczarek, który w ostatnich dniach czerwca br. otrzyma święcenia kapłańskie. Prymicjant jest synem górnika. Nauki teologiczne odbył w Śląskiem Seminarjum Duchownem w Krakowie. W uroczystościach prymicyjnych weźmie udział J. E. ks. biskup dr. Bromboszcz, który swego czasu był proboszczem w Ornontowicach i jako taki przygotowywał prymicjanta do gimnazjum, które skończył celująco już po 5 latach nauki.

Święto św. St. Kostki. 35

Ornontowice. W dniu 16 bm. druhowie przystąpili do spowiedzi. Kazanie krótkie wygłosił ks. proboszcz Kwapiński, a na koniec zakończył spowiedź błogosławieństwem. W dniu 17 bm. o godz. 9.30 zgrupowała się młodzież koło domu gminnego jako też członkowie patronatu, skąd wyruszone z orkiestrą własną na czele do kościoła na nabożeństwo. Kazanie treściwe wygłosił ks. proboszcz Kwapiński. Podczas Mszy św. przygrywała własna orkiestra. Do Komunii św. przystąpiło 60 druhow. Po nabożeństwie druhowie i członkowie patronatu zgrupowani w czwórkach udali się z orkiestrą na czele ku salce gminnej, gdzie odbyła się wspólna fotografia z ks. asystentem Kwapińskim. Po południu po niesporach urządzono akademję, podczas której przemawiali ks. proboszcz Kwapiński i prof. inż. Pilich. Na koniec odegrano humoreskę pt.: „Babska kuracja“.

Pszczyna

4. 38

MISJE ŚW. W ORNONTOWICACH.

(P) Parafia Ornontowice przeżyła w dniach od 20 marca do 4 kwietnia bardzo doniosłą uroczystość Misji św. pod kierownictwem co. Oblatów z Katowic. Są to już w tutejszej parafii drugie Misje św. od czasu połączenia Śląska z Macierzą. Pierwsze odprawione zostały w roku 1923 staraniem ś. p. ks. biskupa dr Bromboszcza ówczesnego proboszcza w Ornontowicach. Ostatnie zaś Misje św. odbyły się staraniem obecnego ks. prob. Kwapińskiego, który przed 4 laty objął tut. parafię po ś. p. zasłuż. ks. prob. Gruncie. Z codziennych trzech do czterech nauk przez oo. misjonarzy wygłaszanych, odnieśliśmy pokrzepienie duchowe i pogłębienie życia religijnego, o czym dowodzi rozdanie w okresie Misji św. przeszło 4000 Komunii św. na 2500 dorosłych parafian. Najdonioślejsza była niedziela 3. 4. br. podczas przyrzeczenia ślubów; obszerny kościół był wypełniony po brzegi wiernymi mimo tak rozległej wioski i panującej wichury. My parafianie składamy jeszcze tą drogą Czcigodnym ojcóm misjonarzom serdeczne „Bóg zapłać“, oraz serdeczne życzenia dalszej pracy dla dobra wiary i Ojczyzny. Nadmienić nam trzeba, że byliśmy świadkami ubolewania ojca misjonarza, który stwierdził u sprzedawcy gazet obok kościoła, że kilku naszych parafian czyta „Expres“, żydowskie wydawnictwo, który swego czasu zohydzał nasze świętości katolickie, co dało powód do licznych protestów. Upominamy tych obojętnych parafian, żeby abonowali gazety z katolickich wydawnictw i nie popierali żydostwa, bo inaczej nigdy się żydzi nie wyniosą i będą nadal zajmować posady i prace w Polsce ze szkodą dla jej prawowitych obywateli-Polaków.

245. Orzech = Radzionków.

4.10.1277r. Wioskę Orzech włączono do parafji Ramieńskiej.

1870r. wioska Orzech należała w t. r. do parafji Radzionkowskiej, gdzie był proboszczem Ks. Augustyn Mastalski f. Ur. 17.8.1825r. w Pyskowicach. Wysw. na Kapłana 22.6.1850r. ustan. tamże 26 kwietnia 1859r.

1873r. wybudowano w Orzechu pierwszą szkołę.

1886r. Orzech liczył 772 kat. 4 pr. 14 inydów.

Szkola 2 klasy.

1890r. Orzech liczył 817 kat. 2 pr. 14 inyd.

Szkola: 3 kl. 158 dx.

1894r. Orzech i wapienniki liczył 790 k. 3 pr. 10 in.

Szkola: 3 kl. 150 k. dx.

1896r. Orzech i wapienniki liczył 789 k. 4 pr. 10 in.

Szkola 3 kl. 158 k. dx.

1 dx

1901r. " " " 810 k. 3 pr. 8 in. Szk. 3 kl. 184

1907r. " 937 k. 4 pr. 7 inyd. - Szk. 3 kl. 211 k. dx.

1926r. Orzech (włącznie Wapienniki Świerkłańskie) 1232 kat. - Szk. 6 kl. 196 k. dx.

1929r. Orzech (i t. d.) liczył 1180 kat. -

Szkola lud. 195 k. dx.

246. Orzegów.

1870 r. Orzegów należał do parafji N.M.
Panny Wniebowzięcia w Bytomiu.

Likola 3 kl. 311 dx.

1886 r. Stary i Nowy Orzegów liczył 2823 kat.

41 prot. bx. — Kaplica Rozancowa. Ltk. 6 klas.

W sobotę 18. 10. 1890 r. poświęcił ks. proboszcz Rajnold
Schirmeisen krzyż, fundowany przez masy-
nistę Fickę przy drodze z Orzegowa do Rudy.

1890 r. liczył Orzegów 2957 kat. 37 pr. 50 dyd.

Likola 4 kl. 459 kat. 2 pr. dx.

Rozporządzeniem proboszcza ks. R. Schirmeisena
z kościoła św. Trójcy w Bytomiu odbywa się tu
w sali „Modlitwy” (Betsaal) N.M.P. nabożeństwo.
W niedz. 24. 7. 1892 r. odprawił tu Moxe św. i ka-
zanie misjonarz, co wspaniale się odbyło. Zgro-
madziło się około 800 ludzi. Kazanie wygłosił
pod gołem niebem.

1 października 1892 r. przyjechał tu ks. Jan Włoczek
wieczorem słuchać spowiedzi, w następnym dniu
ks. Funkeł, który odprawił mszę św. z kazaniem,
zaś po południu odmówiono różaniec. Za to jes-
teśmy wdzięczni i dziękujemy serdecznie. — Od-
prawiamy to różaniec, ale młodzi nie widzą.
Natomiast w nocy, to łabaszają gromi.

19 lut. 1893 r. W niedzielę o godz. 6 wieczorem
odbył się kat. zjazd ludowy w wykładze zebrań;
o godz. 7 śpiew, deklamacje na cześć Ojca św.
Leona XIII, w dzień Jego 50-letniego jubileuszu.

14 maja 1893 r. w niedzielę odbyło się zebranie w
sprawie przebudowania Kościoła, na które przy-
byli zarząd i deputowani gminy, jak i następny
hrab. Szaffgotsch. — Prawdopodobnie będzie mu-
siał hrabia Koszty budowy ponieść, ponieważ
oprócz niego jest w Orzegowie tylko 7 właścicieli
nieruchomości. — Kościół ma stać przy drodze
między St. i Nowym Orzegowem. Pierwioś jutra-
ni ziemi pod Kościół, zabudowania farskie
i na cementarz już tam wybrano i oznaczono.

1893 r. czerwiec. To, co donoszono swego czasu o
budowie tegoż Kościoła, jest, jak to mówią,
jemne daleko w pole i bardzo przedwczesne.

Dotychczas były tylko umowy i wkłady, ale jeszcze
wiele brak, razem będzie można rozpocząć bu-
dowę, w Raizdym razie nie przed rokiem 1894-
1895 r. — O tem, żeby pan hrabia sam musiał
ponosić Koszty, również mówić nie można. Iko-
ro wkłady i plany zostaną zatwierdzone, na-
piszę więcej. — Nowy dokument z dnia 8 sierpnia
1894 r. i 10. list. 1894 r. powstała nowa parafia
w Orzegowie w Orzegowie, który liczył w t. r. 2997 kat.
37 prot. 20 syd. — Kościół 7 kl. 498 kat. 4 pr. dła.

30.9.1894r. W Orzegowie odbyło się poświęcenie kamienia węgielnego pod nowy kościół i wmurowanie dokumentu w bramienice polskim.

16.9.1895r. Wpion. poświęcił ks. Rajnold Schirmisen, proboszcz przy kościele św. Trójcy w Pytomiu drzwony dla kościoła w Orzegowie.

1895r. Kościół w O. wybudowany w t.r. podległ budowie roszkierającej.

15 grudnia 1895r. został uroczystie poświęcony pod wezwaniem św. Michała archanioła.

24.9.1896r. został ustan. proboszczem ks. Paweł Sigula f., urodz. 16 lut. 1868 r. w Krzyżowej Dolinie w pow. opolskim, wysw. 23.6.1891r.

1896r. nowa parafia św. Michała liczyła 3350 kat.

26 prot. 19 dyd. - Sakota 8 klas. 611 kat. 8 prot. dzieci.

Proboszcz: ks. Paweł Sigula f. (zob. 24.9.96r.)

1901r. Parafia liczyła 5005 kat. 30 pr. 15 z. - Nowa polsko.

Sakota 14 klas 1018 k. 9 pr. 4 z. dx.

Proboszcz: ks. Paweł Sigula f. (zob. 24.9.96r.)

1902 - 1938r. P. " " " " " " "

16.9.1905r. został ust. kapłanem ks. Paweł Pojciech f.

urodz. 22.1.1878 r. w Kokoszycach w pow. Rybnik.

wysw. na kapłana 22.6.1903r. - Prob. z. 24.9.96r.

1907-08-09r. Kościół jak w r. 1905.)

6 maja 1910r. objął miejsce kapłana ks. Franciszek Górecki f., ur. 3.4.1882 r. w Rostkowicach pod Białą,

wysw. 22.6.1907r. - Proboszcz: P. Sigula (z. wysw.) 87

1910 r. w listopadzie, kościół parafialny, został przebudowany i znacznie powiększony.

1911 r. liczyła parafia 7572 kat. 34 pr. 13 m. M. p.
Szkoła 27 klas 1736 kat. 8 pr. 1 m. dzieci.

Proboscja: prob. P. Sigula, kap. Fr. Gorek (z. w.)

1912 r. stanął nowy kościół.

31.3.1912 r. został ustan. kapelan ks. Hugon Cedrick,
ur. 22.4.74 r. w Solarni, wysw. 23.6.1905 r.

23.3.1912 r. ks. kap. Franc. Gorek został przeniesiony
jako taki do Debrz - Skatowice (zob. b. d. 1910 r.)

27.9.1913 r. miejsce ks. kap. Fr. Górka objął ks. Franc.
Szula, ur. 6.10.87 r., wysw. 21.6.1913 r.

1914 r. Proboszcz ks. Paweł Sigula (z. 96 r.)

Kapelan: Fr. Szula (zob. 1913 r.)

1915 r. Proboscja jak 1914 r. - Parafia lic. 8277 kat.

1916 r. " " " " " - 25 list. został ustan.

w miejsce ks. kapelana Fr. Szulca, kapelanem ks.
Emil Szula, ur. 4.7.1887 r. w Warlubcu pow. Strzelce.
wysw. 22.6.1917 r. od 9.10.11 r. był kapel. w Łorach.

30.11.1916 r. ks. kap. Szula, został przeniesiony jako
III kapelan przy Kościele św. Sebastjana w Berlinie.

1918 r. Prob. ks. Paweł Sigula i Emil Szula (z. w.)

1919 - 21 r. " " " " " " " "

1922 - Kapelan Paweł Blyciś, ur. 13.5.82 r. w Ł. Ła-
nistkach pow. Szamotuły, wysw. 17.6.09 r.

Proboszcz: Paweł Sigula

1926 r. Parafia liczyła 10176 kat. 46 prot.

Kaplica u Śś. Elżbiety i Anny (Najsw. Serca P. Józefa)
nabożeństwo bywa odprawiane 3 x w miesiącu.
Odpusty: w niedz. po św. Michale; rocznicę poświę.
kościółta w niedzielę po 6 października.

Miejscowości:

1. Luby Gotarda 26 kat. - 2. Orzegów 10150 dusz.

Gminy:

a.) polska ludowa miejska 13 kl. 531 uczni.

b.) niemiecka 13 kl. 560 dz. - c.) niem. 5 kl. 277 uczni.

Ks. Paweł Sigula, dziekan, radca duch. (z. 9 br.)

Wikary: ks. Józef Thiele, ur. 21.3.1902 r. w Łańskiej
Kłodzie, wysw. 1926 r., ustan. 1926 r.

1928 r. Zwiększa fabrykę wyrocz.

1929 r. Parafia liczy 10361 kat, 36 pr. 3 in. wyan

Kaplica: Śś. Elżbiety i Anny (N. S. P. Józ.) nab. 3 x w mies.

Klasztor Śś. Elżbiety i Anny, ochronka, roboty ręcz., pie-
karnictwo, ogrodnictwo, praca domowa (7 Śś.)

Gminy: a) polska l. miejska 13 kl. 581 ucz. - b) niemiecka
13 kl. 559 dz. - c) niem. 5 kl. 158 dz. - d) szkoła do-
kształcająca przemysłowa.

Proboszcz:

Ks. Paweł Sigula, dziekan, radca duchowny, ry-
cerz św. Grobu. - Urodz. (zob. 24.9.1896 r.)

Wikary: Ks. Emil Otawa, ur. 4.8.1903 r. ord. 24.6.28 r.
ustan. 1929 r.

1930 r. Parafia liczy 10533 kat 30 pr. 2 in. wyan

Proboszcz: Ks. P. Sigula (z. w.) Wice. Marian Nowak → 89

urodz. 8.9.1900 r., wysiwi. 22.6.1930 r. ust. 1.9.30 r.
Maj 1937 r.

maj 40-lecie kapłaństwa. 37.

Orzegów w Świętochłowickiem. Proboszcz orzegowski, ks. radca duchowny i dziekan Paweł Sigulla obchodzi 23-go czerwca rb. 40-lecie swego kapłaństwa. Zarazem 24 września rb. mija 35 lat, jak został uroczystie jako pierwszy proboszcz wprowadzony do Orzegowa. Ze względu na ciężkie położenie gospodarcze na życzenie Jubilata nie będzie żadnej uroczystości zewnętrznej, a obchód ograniczony będzie do uroczystości kościelnej.

65-lecie ks. proboszcza. 33.

+ Orzegów. Miejscowy proboszcz ks. Paweł Sigulla, prałat, radca duchowny i dziekan obchodzi w czwartek 16 lutego 65-lecie urodzin. Ks. prałat Sigulla urodził się w Krzyżowej Dolinie pod Opolem, wyświęcony został 23-go czerwca 1891 r., proboszczem w Orzegowie został w dniu 24 września 1896 r. Za jego staraniem został znacznie powiększony miejscowy kościół parafialny, powstał także dom związkowy dla katolickich stowarzyszeń. W październiku 1931 r. został zamianowany prałatem domowym Jego Świątobliwości. Sędziwy duszpasterz cieszy się poważaniem i szacunkiem wszystkich parafian. W czasach zaborczych był dla parafian polskich pod każdym względem sprawiedliwym. Jak słyhać, w niezadługim czasie ks. prałat Sigulla przechodzi w stan spoczynku. (S)

Z parafii.

Orzegów. Długoletni proboszcz orzegowski, ks. Paweł Sigulla, dziekan, radca duchowny i Tajny Szambelan Jego Świątobliwości zrezygnował z dniem 1 października br. z parafii i przechodzi w stan spoczynku. Ks. prałat Sigulla urodził się 16 lutego 1868 r. w Krzyżowej Dolinie pod Opolem, wyświęcony został 23 czerwca 1891 r., instytucję kanoniczną na probostwo orzegowskie otrzymał 24 września 1896 r. Jest pierw-

POŚWIĘCENIE SZTANDARU POWSTAŃCÓW Z ORZEGOWA. 37.

(S) Związek Powstańców Śl. grupa uchodźcza pow. bytomskiego w Orzegowie urządza w niedzielę 14 bm. poświęcenie sztandaru. Zarząd grupy zaprasza wszystkie grupy uchodźców pow. bytomskiego, jak również pow. świętochłowickiego. Zbiórka o godz. 8 rano na placu 11 Listopada w Orzegowie.

WYSTAWA ROBÓT RĘCZNYCH W ORZEGOWIE

(S) Rodzina Rezerwistów Kł. Orzegów otworzyła wystawę robót ręcznych, wykonanych przez członkinie. Koło sporządziło 100 par rękawic dla garnizonu w Chorzowie. Zarząd Koła na tej drodze dziękuje wszystkim tym członkiniom i członkom, którzy swą bezinteresowną pracą przyczynili się do uruchomienia wystawy. Wystawę zwiedzać można codziennie do 5 października w godzinach od 9 do 19 w świetlicy Związku Rezerwistów przy ulicy Strzelców Bytomskich nr. 8.

26.6.1938 r.

ŚWIĘTO PATRONALNE KAT. STOW. MEŻÓW W ORZEGOWIE.

(S) W niedzielę 26 czerwca odbędzie się Katolickie Stowarzyszenie Meżów swoje doroczne święto patronalne Najśw. Serca Jezusowego. O godz. 6.30 rano wygłosił nam nasz przewieleb. ks. dziekan Boriński okolicznościowe kazanie. Pod takim patronatem pod takimi sztandarami mamy iść do naszej pracy apostołskiej. Mamy odradzać siebie odradzać nasze rodziny odradzać nasze życie zawodowe życie społeczne i publicznie odradzać wszystko w Chrystusie. Na końcu kazania odnowiono ślubowanie, złożone w ubiegłym roku na zjeździe Meżów u stóp Królowej Polski w Częstochowie. Uroczysta Msze św. w asyście ks. wikarego Kałki i ks. neopresbitera Machonia odprawił Przewielb. ks. dziekan asystent kościelny naszego Stow. Podczas Mszy św. członkowie przystąpili do generalnej Komunii św. Po Mszy św. odmówił ks. dziekan akt poświęcenia Stowarzyszenia Najśw. Sercu P. Jezusa. Błogosławieństwem sakrament zakończono tę wspólną uroczystość. Nadmienić wypada, że dla kościelnych stow. nie ma miejsca dla urządzenia choć skromnej akademii lub uroczystego zebrania. Po południu udali się członkowie do Rudy Śl. parafii M. B. Różańcowej aby tam brać udział w dalszej uroczystości swojego święta patronalnego. Najwyższy czas aby i w naszym Orzegowie przystąpiono do budowy choć skromnego domu parafialnego.

247. Ostrope.

Ostrope, była wioską, należąca do dóbr skarbowych miasta Gliwic, oddalona o 6 km. drogi.

1640 r. został wybudowany 1-ny kościół w Ostrope pod wezwaniem św. Jerzego. - Ołtarz po stronie lewej wystawił w tym roku, Stanisław Branny i poświęcony św. Trójcy.

1646 r. wystawił Grzegorz Hoły, drugi ołtarz boczny po stronie ewangelji, przedstawiający złożenie Pana Jezusa do grobu.

15. 9. 1719 r. w piątek odbyła się konsekracja kościoła św. Jerzego, której dokonał biskup sufragan Eliasz Daniel v. Sommerfeld (1756 - 26. 8. 1742 r.)

Kościół był drewniany, presbiterium i zakrystja tylko, była murowana. Łatwiec była pokryta cynkiem.

Kościół św. Jerzego zbudowany 1640 r. był filijnym kościoła parafialnego w Gliwicach do r. 1807.

Odprawiający w nim nabożeństwa gliwiczcy wikary, nosili tytuł „proboszcz” w Ostrope.

W niedz. 15 list. 1807 r. został wprowadzony pierwszy proboszcz, w osobie Ks. Józefa Wichra.

1816 r. zmarł Ks. prob. Józef Wicher na suchoty.

Po zmarłym J. W. urzędował Ks. Gilge do r. 1821.

Od 1821 - 1823 r. Ks. Lazar.

1823 r. do 1844 r. urzędowali księża administratorzy, z jakichś powodów, nie wiadomo

Od r. 1823 - 1825 r. karygodat parafji ks. Strak.

" " 1825 - 1830 r. wikary Pogrzeba,

" " 1830 - 1834 r. ks. proboszcz Jabor z Niem.

Żernicy. - Od 1834 do 1840 ks. Bensa, który tu
w 43 roku życia zmarł. - Od r. 1840 - 1844 ks.
Berzich i ks. Morawce.

1844 r. skończyły się lata sieroctwa dla parafji
i proboszczem został ks. Jan Langer i przepracow-
wał tu służbę 25 lat. (zob. 1869 r.)

16 grudnia 1846 r. został ks. Jan Langer mianowany
proboszczem. Urodz. 27.12.1813 r. w Tarnowskich
Górach, wysw. na Kapłana 5.8.1838 r.

1855 r. było chrztów 53 ślub. 2 nieśl. dz. - Ślubów
małż. 10. - zmarło 55 osób.

1856 r. parafia liczyła 1314 kat. 5 pr. 5. ięd.
Szkoła 2 naucz. 230 dz.

1856 r. ochrzczono 49 ślub. 1 nieśl. dz. - Ślubów 18 kat.
zmarło 57 osób.

1869 r. Ks. proboszcz Jan Langer zmarł. - Zmarł
urodz. 27.12.1813 r. w poniedział. w Tarn. Górach. na
Kapłana wysw. w niedziel. 5.8.1838, Przeżył 56 lat

1869 r. został odnowiony wielki ołtarz, kazałnicą
i krzyżem kościołem Bernarda Nobla.

1870 r. parafia liczyła 1542 kat. - Szk. 12 kl. 343 dz.

24.4.1870 r. został ustan. proboszczem, ks. Gustaw
Kawlicki, kat ur. 16.5.1832 r. w Strzelcach, wysw. na

92 Kapłana 12.6.1858 r.

1875 roku bez zmiany. (zob. 1870.)

1886r. Parafia liczyła 2041 kat. 4 żydów.

W miejscu 1877 kat. 4 żyd. Mowa polska.

Szkola 2 klasy. - Kolonia Grabice 132 kat.

Proboszcz Gustaw Haulicka (z. 70r.)

1894r. Parafia liczyła 2320 kat. M. polska.

W miejscu: 2186 kat. - Kol. Grabice 134 kat

Szkola 6 klas 465 dz. kat.

Proboszcz: G. Haulicka (z. 70r.)

1896r. Ostroga liczyła 2335 kat. M. p. - Wm. 2202 kat.

Kol. Grabice 133 kat. - Szk. 6 kl. 466 kat dz. - Prob. z. 70r.

1901r. Parafia liczyła 2662 kat. 2 prot. -

Wm: 2548 kat. 2 prot. - Szkola 7 kl. 486 R. dz.

Kol. Grabice 114 kat. -

Proboszcz: Ks. Antoni Czajka f. ur. 17.1.1867, w Gli-
wicach, wysw. N. 6. 1894r. -

Tętychczasowy prob. Gustaw Haulicka został
przeniesiony do Biedrzychowic 16.3.1899r.

1902r - 1911r. Proboszcz: Antoni Czajka zob. 01r.

1907r. W gminie Ostroga wybuchnął ogień spw-
wodowany lekkomyślnym obchodzeniem się kithoro-
dzieci z zapalnikami, wskutek czego spaliło się 6 po-
siedłości niemal doszczętnie.

1908r. Kościół św. Jerzego został odnowiony jako
wewnątrz tak i zewnętrznie gruntownie.

1909 - 1910r. Proboszcz Antoni Czajka.

6.7.1911r. Prob. A. Czajka został ustan. proboszczem

w Łowkowicach. - Również w ten sam dzień 6 lipca 1911 r. objął parafię św. Józefa, ks. Leopold Maruszczyk jako proboszcz f, urodz. 11. 8. 1880 r. na Gódku, wysied. na Kapłana 23. 6. 1906 r.

W r. 1912 - 29 r. ks. prob. L. Maruszczyk (sob. 1911 r.)

1915 r. parafia liczyła 3266 kat.

1925 r. " " " " 3487 "

27. 9. 1929 r. został mianowany proboszczem
Kościół Adrijan Pilot, urodz. 12. 9. 1889 r. ord. 13. 6. 1915 r.

Kościół parafia ks. Brunon Pattas f, urodz.

22 października 1891 r. ordyn. 10. 6. 1917 r.

Ks. proboszcz Leopold Maruszczyk przeszedł
w stan spoczynku, wyjechał do Koniężycy.

Ks. prob. Adrijan Pilot, ur. 12. 9. 89, or. 13. 6. 1915 r.

Pierwszą prośbę II Kapelana otrzymał 8. 9. 19 r.

w Łowkowicach przy Kościele św. Józefa Chrz. do której
materiału 15000 kat.

27. 11. 1929 r.

ks. Adrijan Pilot f
został mianowany
proboszczem w
Ostropie.

Ostropa, pow. gliwicki. Uroczyste powitanie i wprowadzenie ks. proboszcza. W środę, 27 listopada, parafia ostrońska witała nowego duszpasterza w osobie ks. prob. Pilota. Na jego spotkanie wyruszyła na granicę wioski banderja konna i oddział rowerzystów jak i przedstawiciele poszczególnych związków. Przy pierwszej bramie triumfalnej powitali ks. proboszcza amtowny Magiera, rektor Trehe i ks. administrator Pattas. Wiersze powitalne po polsku i po niemiecku wygłosiły dwie dziewczynki w bieli, wręczając ks. proboszczowi Pilotowi bukiet kwiatów. Następnie udano się z procesją do kościoła parafialnego, gdzie nastąpiło powitanie przez nadburmistrza dr. Geislera. Landrat Harbig złożył mu życzenia w imieniu powiatu toszecko-gliwickiego. Wprowadzenia nowego proboszcza dokonał ks. dziekan Globisch, poczem przemówił ks. proboszcz Pilot, zapewniając ze swej strony, że doloży wszelkich starań, by podać temu obowiązkowi ku zadowoleniu całej parafii. Następnie odprawił uroczyste nabożeństwo, po którym składali mu na probostwie życzenia przedstawiciele władz świeckich, różnych organizacji i gminy.

1930r.

Ostropa, pow. gliwicki. Statystyka kościelna. W ubiegłym roku było chrztów 121 (106 w roku 1929) z tych 59 (47) chłopców i 62 (39) dziewczynek. Pogrzebów 50 (41) — 23 mężczyzn i 27 żeńskich osób — 21 (18) dorosłych osób i 29 (23) dzieci. Zapowiedzi ślubnych zamówiono 48 (54) a ślubów udzielono 34 (41). Komunii św. rozdano 20 000. Cyfry w nawiasach () są liczbami z roku 1929.

1930-31

prob. *Adrian Pilot*,
zob. 1929r.

5.11.1931r.

lipc. Prymicje. 1932r.

Ostropa (pow. gliwicki). W niedzielę, dnia 3 bm. odprawił w naszym kościele pierwszą mszą św. ks. Hensel. Uroczystość miała następujący przebieg: O godz. 9 wyszła po prymicjanta procesja z 3 księżmi na czele do mieszkania jego rodziców i odprowadziła go do kościoła. Przy wprowadzaniu młodego księdza rozbrzmiewała pieśń „Kto się w opiekę”, a następnie wygłosił kazanie niemiecki misjonarz. Kazanie polskie wygłosił ks. dr. Korczok z Sośnicy. Przy mszy św. asystowali prymicjantowi miejscowy proboszcz ks. Pilot i ks. Kampe. Podczas mszy jak i wogóle całego nabożeństwa śpiewano tylko po polsku, co zadowoliło większą część naszych parafjan. Po „Tedeum” udzielił prymicjant błogosławieństwa najprzód księżom, potem rodzicom i krewnym. O godz. 2½ odprawił uroczyste nieszpory do Serca Jezusowego, udzielając błogosławieństwa wszystkim parafjanom.

Gliwice. Poświęcenie cmentarza. Na cmentarzu w Ostropie znaleziono wisielca. Przez ten czyn samobójcy cmentarz został zbezczeszczony. Dnia 5 listopada ks. proboszcz Pilot poświęcił cmentarz na nowo.

Ostropa, pow. gliwicki. Prymicje. W niedzielę, dnia 3 lipca, odprawił w naszym kościele pierwszą Mszą św. ks. Hensel. Uroczystość miała następujący przebieg: O godzinie 9 wyszła po prymicjanta procesja z 3 księżmi na czele do mieszkania jego rodziców i odprowadziła go do kościoła. Przy wprowadzaniu młodego księdza rozbrzmiewała pieśń „Kto się w opiekę”, a następnie wygłosił kazanie niemiecki misjonarz. Kazanie polskie wygłosił ks. dr. Korczok z Sośnicy. Przy Mszy św. asystowali prymicjantowi miejscowy proboszcz ks. Pilot i ks. Kampe. Podczas Mszy jak i wogóle całego nabożeństwa śpiewano tylko po polsku. Po „Tedeum” udzielił prymicjant błogosławieństwa najprzód księżom, potem rodzicom i krewnym. O godzinie 2½ odprawił uroczyste nieszpory do Serca Jezusowego, udzielając błogosławieństwa wszystkim parafjanom.

1933 - 35r. *A. Pilot*.

R 751 III/2.13

1933-11-11

1933-11-11